

**TURUN
YLIOPISTO**
Kauppakorkeakoulu

Parisuhdeväkivallan vaikutukset naisten taloudelliseen asemaan

Taloustieteen kandidaatintutkielma

Laatija:

Saara Vainio

Ohjaaja:

KTM, FM Wilma Nissilä

13.12.2024

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Taloustiede

Tekijä: Saara Vainio

Otsikko: Parisuhdeväkivallan vaikutukset naisten taloudelliseen asemaan

Ohjaaja: KTM, FM Wilma Nissilä

Sivumäärä: 40 sivua

Päivämäärä: 13.12.2024

Suomi on jo vuonna 2014 määritelty yhdeksi EU:n kärkimaista parisuhdeväkivallan yleisyyttä koskevissa tilastoissa. Tämän lisäksi Suomessa todettujen parisuhdeväkivaltatapauksien määrä on yhä viime vuosina kasvanut. Myös maailmanlaajuisesti parisuhdeväkivalta koskettaa noin 28 prosenttia naispuolisesta väestöstä eli yhteensä lähes joka kolmatta naista. Lukuja voivat selittää osittain parisuhdeväkivaltaa koskevat asenteet: jopa kolmasosa maailman naisista ajattelee miehen vaimoonsa kohdistavan väkivallan olevan joissakin tilanteissa hyväksyttävää. Lisäksi on todennäköistä, että parisuhdeväkivaltaa tarkastelevat tilastot eivät heijasta parisuhdeväkivallan todellista yleisyyttä, sillä parisuhdeväkivallan tilastoimiseen ja mittaamiseen liittyy lukuisia haasteita.

Parisuhdeväkivaltaan liittyy fyysisen väkivallan lisäksi myös muita väkivallan muotoja, joita ovat esimerkiksi seksuaalinen, henkinen, sosiaalinen ja taloudellinen väkivalta. Parisuhdeväkivallan onkin havaittu aiheuttavan sen uhreille myös lukuisia muita kuin fyysisiä seurauksia: uhrin kärsivät parisuhdeväkivallan eri muotojen seurauksena esimerkiksi mielenterveysongelmista sekä merkittävistä taloudellisista haasteista. Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on tarkastella parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia sen uhreiksi joutuvien naisten näkökulmasta. Tutkielmassa tarkastellaan parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia esimerkiksi naisten kohtaamien työllisyysvaikutuksien sekä ansiotulojen muutosten näkökulmasta.

Viimeaikaisen tutkimuksen perusteella parisuhdeväkivallan voidaan havaita vaikuttavan merkittävästi sen uhriksi joutuvien naisten taloudelliseen asemaan: tutkimuksesta riippuen näiden negatiivisten taloudellisten vaikutusten voidaan havaita alkavan jo ennen väkivallasta tehtyä virallista ilmoitusta. Havaitut vaikutukset ovat linjassa myös esimerkiksi työpaikkaväkivaltaa tarkastelevissa tutkimuksissa tehtyjen havaintojen kanssa, sillä myös näissä tutkimuksissa naisiin kohdistuvan väkivallan havaitaan vaikuttavan kielteisesti naisen kohtamaan taloudelliseen kehitykseen. Tällaisten havaintojen perusteella voidaan todeta, että parisuhdeväkivalta on laaja ja jatkuva ongelma, jolla on uhrien näkökulmasta merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Avainsanat: parisuhdeväkivalta, taloudellinen väkivalta, difference-in-differences

SISÄLLYS

1	Johdanto	5
2	Parisuhdeväkivalta	7
	2.1 Parisuhdeväkivallan muodot ja taloudellinen väkivalta	7
	2.2 Mittaaminen	9
	2.3 Parisuhdeväkivallan taloudelliset kannustimet	11
3	Empiiriset menetelmät	14
	3.1 Difference-in-differences	14
	3.2 Parisuhdeväkivallan dynaaminen kahden periodin malli	17
4	Empiiriset tulokset	21
	4.1 Suomessa	21
	4.2 Ruotsissa	25
	4.3 Taiwanissa	27
	4.4 Parisuhteen ulkopuolella tapahtuvan väkivallan taloudelliset seuraukset	29
	4.5 Johtopäätökset	31
5	Yhteenveto	36
	Lähteet	38

1 Johdanto

Tilastokeskuksen (2024) mukaan pari- ja lähisuhdeväkivallan määrä kasvoi vuonna 2023 noin 5 prosenttia, ja aviopuolison tekemän parisuhdeväkivallan määrä puolestaan kasvoi jopa 10,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suomessa naisten kohtaamasta lähisuhdeväkivallasta 50 prosenttia on avo- tai aviopuolison tekemää. Lisäksi voidaan olettaa, että väkivaltatapauksia on todellisuudessa huomattavasti havaittua enemmän, sillä suurta osaa lähisuhdeväkivallasta ei koskaan ilmoiteta viranomaisille. Myös Euroopan unionin vuonna 2014 toteuttaman naisten kohtaamaa väkivaltaa koskevan kyselytutkimuksen mukaan suomalaisista naisista noin kolmannes ilmoitti joutuneensa väkivallan uhriksi entisessä tai nykyisessä parisuhteessa. EU:n mittakaavassa Suomi sijoittui näin kolmanneksi naisten kohtaaman parisuhdeväkivallan yleisyydessä. Lisäksi Suomi oli Tanskan jälkeen naisten näkökulmasta Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisimain valtio, kun huomioidaan myös muu kuin parisuhdeväkivalta. (Euroopan unionin perusoikeusvirasto 2014, 28.) Suomen parisuhdeväkivallan korkeasta tasosta kertovat myös suhteellisen korkeat kuolonuhrien luvut: Suomessa naisia kuolee parisuhdeväkivallan seurauksena noin 20 vuodessa, mikä on enemmän kuin naapurimaa Ruotsissa, jossa väkiluku on Suomeen verrattuna kaksinkertainen (Kotanen 2018, 1438).

Myös kansainvälisellä tasolla naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleistä. OECD-maissa parisuhdeväkivaltaa kohtaa naisista keskimäärin 22 prosenttia, ja globaalisti vastaava luku on noin 28 prosenttia. Joissakin maissa parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten määrä on tätäkin korkeampi: esimerkiksi Kolumbiassa ja Turkissa naisista noin 30 prosenttia joutuu elämänsä aikana parisuhdeväkivallan uhriksi. Luvut aliarvioivat todennäköisesti parisuhdeväkivallan todellisen määrän, koska parisuhdeväkivallasta raportoimista ja sen esiintymisen mittaamista vaikeuttavat esimerkiksi pelko väkivaltaisen kumppanin kostotoimenpiteistä sekä resurssien puute. Myös parisuhdeväkivaltaa koskevat asenteet kuvaavat ilmiön yleisyyttä globaalilla tasolla: keskimäärin 30 prosenttia maailman naisista pitää miehen vaimoonsa kohdistamaa väkivaltaa hyväksyttävänä esimerkiksi silloin, kun tämä on eri mieltä miehensä kanssa tai kieltäytyy seksuaalisesta kanssakäymisestä. Tällaiset asenteet vaihtelevat maittain paljon, ja parisuhdeväkivaltaa puolustavien asenteiden yleisyys on tyypillisesti korkeinta maissa, joissa suurempi osa naisista on edellisenä vuonna joutunut parisuhdeväkivallan uhriksi. (OECD 2023, 57; OECD 2024, 114.)

Suuri osa parisuhdeväkivallan uhreista on kertonut väkivaltaisen puolison kohdistaneen heihin myös jonkinlaista taloudellista kontrollointia. Uhrin ovat esimerkiksi kertoneet, että heidän puolisonsa ovat kontrolloineet heidän mahdollisuuttaan käyttää omia rahojaan sekä estäneet osittain tai kokonaan mahdollisuuden työntekoon. Taloudellisen kontrolloinnin ja sabotoinnin muotoja voidaan

uhrien kuvauksien perusteella pitää myös kokonaisvaltaisemman kontrollin saavuttamisen keinoina, jotka ovat tehneet lähtemisen väkivaltaisesta parisuhteesta uhrin näkökulmasta vaikeammaksi.

(Adams ym. 2024, 7.) Lisäksi taloudellisen kontrollin on havaittu vaikuttavan huomattavasti uhrien taloudelliseen asemaan myös väkivaltaisen parisuhteen päätyttyä: uhreilla voi olla haasteita esimerkiksi päivittäisten kulujen kattamisessa, minkä lisäksi heidän työelämätaitonsa saattavat työnteon kontrolloimisen seurauksena olla työmarkkinoiden näkökulmasta heikot (Adams ym. 2008, 568). Parisuhdeväkivaltaan kytkeytyvällä taloudellisella kontrolloinnilla ja väkivallalla on siis kauaskantoisia seurauksia, jotka voivat vaikuttaa uhuriin myös parisuhteen päättymisen jälkeen.

Tarkastelen tässä kandidaatintutkielmassa parisuhdeväkivallan vaikutusta naisten taloudelliseen asemaan. Tavoitteenani on tutkia erityisesti sitä, millaisia taloudellisia seurauksia parisuhdeväkivaltaa kohdanneet naiset joutuvat suhteen alettua kohtaamaan, sekä sitä, vaikuttaako väkivaltainen parisuhde keskimäärin negatiivisesti naisen taloudellisiin tulemiin esimerkiksi ansiotulojen sekä työllisyyden näkökulmasta. Pyrin tarkastelemaan sekä parisuhdeväkivallan lyhytaikaisempia että pitkäaikaisempia vaikutuksia. Toteutan tutkielmani kirjallisuuskatsauksena, jossa tarkastelen aiempia tutkimustuloksia näihin taloudellisiin vaikutuksiin liittyen. Tutkimuskysymykseni näkökulmasta tärkeimmät lähteeni ovat Adamsin ym. (2024), Changin ym. (2023) sekä Karimin ym. (2024) julkaisut. Näistä ensimmäinen käsittelee väkivaltaisessa parisuhteessa elämisen taloudellisia vaikutuksia naisille avoliiton alkamisesta alkaen, kaksi jälkimmäistä tarkastelevat muiden parisuhdeväkivallan vaikutusten ohella väkivaltaisen parisuhteen vaikutusta naisten työelämän kehityskulkuihin. Kaikki artikkelit toteavat parisuhdeväkivallan vaikuttavan negatiivisesti esimerkiksi sen uhreiksi joutuvien naisten työllisyyteen, minkä lisäksi vaikutusten havaitaan tutkimuksissa jatkuvan myös väkivaltaisen parisuhteen päätyttyä. Parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkastelevaa taloustieteellistä tutkimusta on kuitenkin toistaiseksi tehty melko vähän, ja hyödynnän lähteiden niukasta määrästä johtuen tutkielmassani myös Changin ym. (2023) ja Karimin ym. (2024) toistaiseksi vertaisarvioimattomia lähteitä.

Keskityn erityisesti naisten kohtaamaan parisuhdeväkivaltaan ja sen seurauksiin, sillä se on tiedossa olevaa miehiin kohdistuvaa parisuhdeväkivaltaa huomattavasti yleisempää, ja tämän takia myös suurin osa olemassa olevasta kirjallisuudesta keskittyy nimenomaan naisiin parisuhdeväkivallan uhreina. Toisaalta rajaus naisten kohtaamaan väkivaltaan on perusteltu myös siksi, että noin puolessa tapauksista, joissa mies kohtaa väkivaltaa naispuoliselta puolisoiltaan, väkivaltaa ilmenee suhteessa myös toisinpäin. (Adams ym. 2024, 8–9.)

2 Parisuhdeväkivalta

2.1 Parisuhdeväkivallan muodot ja taloudellinen väkivalta

Fyysisen väkivallan lisäksi parisuhdeväkivallan on jo pitkään tunnistettu sisältävän myös muita väkivallan muotoja. Nämä voidaan jaotella henkiseen, psykologiseen, sosiaaliseen, taloudelliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Näistä henkisellä väkivallalla tarkoitetaan uhrin itsetuntoa ja omanarvon tunnetta heikentävää toimintaa, joka voi ilmetä esimerkiksi loukkauksina ja syytöksinä, nimittelynä tai julkisena häpäisemisellä. Psykologinen väkivalta voidaan erottaa tästä ilmiöstä siten, että uhrin itsekunnioituksen sijaan se kohdistuu esimerkiksi uhrin kykyyn luottaa omaan järkeensä ja ajattelunsa. Psykologinen väkivalta tarkoittaa siis toimintaa, joka saa uhrin epäilemään omaa logiikkaansa. Sosiaalisella väkivalta puolestaan ilmenee tyypillisesti uhrin sosiaalisten suhteiden rajoittamisena ja tämän eristämisenä muusta maailmasta. Seksuaalinen väkivalta kiinnittyy osittain myös fyysiseen väkivaltaan, ja sillä tarkoitetaan esimerkiksi seksuaalista hyväksikäyttöä sekä painostamista seksuaalisiin tekoihin. Taloudellinen väkivalta puolestaan kytkeytyy usein henkiseen ja sosiaaliseen väkivaltaan, ja sillä tarkoitetaan esimerkiksi uhrin taloudellisten resurssien kontrolloimista sekä tämän riippuvaisuuden lisäämistä väkivallan tekijästä. Muiden kuin parisuhdeväkivallan fyysisten muotojen on havaittu olevan uhrien näkökulmasta jopa vahingollisempia kuin fyysisen väkivallan: sanallisen väkivallan uhrien on havaittu kärsivän useammin esimerkiksi masennuksesta, kun taas seksuaalisen väkivallan on havaittu lisäävän uhrien kokemaa ahdistuneisuutta ja itsetuhoisuutta. (Outlaw 2009, 263–264; Adams ym. 2008, 563–564.)

Parisuhdeväkivaltaa voidaan tarkastella myös sukupuolittuneen väkivallan (engl. gender-based violence) näkökulmasta. Sukupuolittuneella väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jota ohjaavat esimerkiksi sukupuolinormit tai sukupuoleen liittyvä sosiaalinen asema. Parisuhdeväkivallan näkökulmasta sukupuolittuneella väkivallalla voidaan puolestaan viitata esimerkiksi kulttuurisiin arvoihin ja uskomuksiin sekä instituutioihin, jotka mahdollistavat parisuhdeväkivallan ja rajoittavat uhrien toimintamahdollisuuksia. Erityisesti sukupuoliroolit ja sukupuoliin kohdistuvat odotukset sekä sukupuolten väliset epätasa-arvoisuudet ovat tyypillisesti tärkeitä tekijöitä naisiin kohdistuvan väkivallan oikeuttamisessa sekä sen tekemisessä näkymättömäksi. Esimerkiksi avioliittoa voidaan pitää sosiaalisena instituutiona, joka on mahdollistanut ja oikeuttanut miesten vaimoihinsa kohdistaman fyysisen ja seksuaalisen väkivallan. Sukupuolittuneeseen väkivaltaan on erityisesti naisasialiikkeen kehittymisen myötä kiinnitetty yhä enemmän huomiota, mutta suuressa osassa maailmaa esimerkiksi parisuhdeissa tapahtuvaa väkivaltaa pidetään edelleen yksityisenä ja siten pitkälti myös hyväksyttynä ilmiönä. (Russo – Pirlott 2006, 181–182.)

Parisuhdeväkivallan taloudellista näkökulmaa ja mahdollisia taloudellisia vaikutuksia on aiemmassa tutkimuksessa käsitelty erityisesti taloudellisen väkivallan käsitteen näkökulmasta. Taloudellisella väkivallalla tarkoitetaan esimerkiksi taloudellista kontrollointia tai hyväksikäyttöä sekä yksilön työskentely- ja ansaintamahdollisuuksien heikentämistä. Toisaalta taloudellisella väkivallalla voidaan viitata myös toimintaan, joka heikentää lähisuhdeväkivallan uhrien taloudellista turvallisuudentunnetta. Taloudellisen väkivallan muodoista on kuitenkin toistaiseksi melko vähän tutkimusta, eikä esimerkiksi sen mittaustavoista ole olemassa selkeää käsitystä. Lisäksi ilmiön määrittelyä ja hahmottamista osana parisuhdeväkivaltaa on hankaloittanut se, että taloudellisen väkivallan uhrit eivät välttämättä erota taloudellisesti väkivaltaista toimintaa naisten yleisemminkin kokemasta taloudellisesta turvattomuudesta. (Postmus ym. 2020, 262.)

Taloudellisen väkivallan osuudesta parisuhdeväkivallan taloudellisten haittojen aiheuttajana on siis toistaiseksi melko vähän tutkimusta, mikä on hankaloittanut myös ilmiön laajuuden selvittämistä. Merkittävä osa parisuhdeväkivallan uhreista on kuitenkin kuvannut, että väkivaltaisella parisuhteella ja puolisolalla on ollut negatiivinen vaikutus myös uhrin taloudelliseen toimeentuloon. Uhrit ovat kertoneet puolisoidensa esimerkiksi häirinneen heitä työpaikalla tai estäneen töihin lähdön, minkä lisäksi tutkimuksesta riippuen jopa puolet on kertonut myös menettäneensä työpaikkansa parisuhdeväkivallan seurauksena. Taloudellisen väkivallan onkin havaittu olevan vahvasti kytköksissä muihin parisuhdeväkivallan muotoihin: enemmistön parisuhdeväkivallan uhreista on havaittu kohdanneen suhteen aikana myös jonkinlaista taloudellista kontrollointia ja väkivaltaa esimerkiksi hyväksikäytön tai työnteon hankaloittamisen muodossa. Vastaavasti taloudellisen kontrollon on havaittu olevan negatiivisessa yhteydessä parisuhdeväkivallan uhrien taloudelliseen riippumattomuuteen. (Postmus ym. 2012., 413–414, 419–422.)

Taloudellista väkivaltaa voidaan tarkastella myös aviopuolisoiden riippuvuuden teorian (engl. marital dependency theory) avulla. Teorian avulla voidaan selittää puolisoistaan taloudellisesti riippuvaisten naisten suhteellisesti korkeaa riskiä joutua parisuhdeväkivallan uhriksi siksi, että parisuhteesta lähteminen on haastavampaa tämän riippuvuuden seurauksena. Teoriaa tukevat esimerkiksi havainnot siitä, että alimpia tuloluokkia edustavat naiset altistuvat parisuhdeväkivallalle kaikista todennäköisimmin. (Vyas – Watts 2009, 579, 584.) Taloudellisesta väkivallasta seuraa siis usein se, että uhri tulee taloudellisesti riippuvaiseksi väkivallan tekijästä. Taloudellista riippuvaisuutta puolisoista voidaankin pitää merkittävänä syynä väkivaltaiseen parisuhteeseen jäämiselle. Erityisesti entuudestaan matalatuloiset naiset voivat siis parisuhteesta lähtiessään kohdata vaikeuksia pakollisista elinkuluista selviytymisessä. Taloudellista väkivaltaa voidaan siis pitää muutenkin väkivaltaisten puolisoitten keinona ylläpitää kontrollia ja dominoivaa asemaansa suhteessa väkivallan uhuriin.

Taloudellinen väkivalta onkin merkittävässä yhteydessä parisuhdeväkivallan uhrien kokemiin taloudellisiin vaikeuksiin: enemmistö parisuhdeväkivaltaa kohdanneista naisista kokee, että heidän kokemansa taloudelliset vaikutukset ovat ainakin osittain väkivaltaisen puolison aiheuttamia. Erilaiset taloudellisen väkivallan muodot siis selittävät usein suuren osan parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten kokemista taloudellisista vaikeuksista. (Adams ym. 2008, 568–569, 577–580.)

Taloustieteen näkökulmasta taloudellista väkivaltaa on mallinnettu esimerkiksi puolisoitten maksamien kompensatioiden ja niistä riippuvien työn tarjontapäätösten näkökulmasta. Tällöin naiseen kohdistuva taloudellinen kontrollointi voidaan hahmottaa erityisesti keinona vähentää naisen työn tarjontapäätöstä ja lisätä sen sijaan tämän halukkuutta käyttää suurempi osa työvoimastaan kotitaloustöihin osallistumiseen. miehelle taloudellinen kontrollointi on toisin sanoen keino hallita naisen ajankäyttöä. Miehen puolisolleen maksama lisäkompensatio riippuu tällöin erityisesti naisen kotona työskentelemisen vaihtoehtokustannuksesta eli palkasta, jonka tämä saisi käyttäessään kotona työskennellyn ajan työmarkkinoilla. Tällöin myös miehen kannustin harjoittaa jonkinlaista taloudellista väkivaltaa riippuu naisen vaihtoehtokustannuksista: mitä matalampi naisen palkka työmarkkinoilla olisi, sitä pienempää korvausta miehen on maksettava, jotta nainen valitsee käyttäjä aikansa kotitaloustöihin. Vastaavasti naisen palkan noustessa tämän vaatima kompensatio kasvaa, mikä kasvattaa myös miehen kannustinta sabotoida esimerkiksi naisen työmarkkina-asemaa. (Anderberg – Rainer 2013, 284–287.)

2.2 Mittaaminen

Rikoksista vain harva tulee poliisiin tietoisuuteen, ja parisuhdeväkivallan osalta tämä osuus on keskimääräistäkin pienempi. Parisuhdeväkivallan esiintymisen ja sen vaikutusten mittaamista vaikeuttaa siis poliisin rekisteritietoihin perustuvissa tutkimuksissa raportoitujen tapauksien alhainen määrä suhteessa tapauksien todennäköiseen kokonaismäärään. Parisuhdeväkivallan ilmoittamiseen vaikuttavia tekijöitä on pyritty tarkastelemaan sekä yksilöllisten piirteiden näkökulmasta että laajemmalla makrotasolla. Rationaalisen valinnan teorian näkökulmasta parisuhdeväkivallasta ilmoittamisen on ajateltu riippuvan ilmoituksen aiheuttamista kustannuksista ja siitä saatavista hyödyistä. Uhrit siis arvioivat ilmoituksen tekemistä harkitessaan esimerkiksi virkavallan toimenpiteiden todennäköisyyttä sekä suhdettaan väkivallan tekijään. Toisaalta päätökseen voi tällöin vaikuttaa myös väkivallan vakavuus, joka vaikuttaa olennaisesti väkivallan kustannuksiin sekä parisuhteen päättymisen hyötyihin. Väkivallasta ilmoittamisen kustannukset voivat koskea myös esimerkiksi aineellista omaisuutta, taloudellisia rajoituksia, väkivaltaisia kostotoimenpiteitä, perhesuhteille koituvia seurauksia tai sosiaalisen aseman heikentymistä. (Akers – Kaukinen 2008, 160.)

Feministisen teorian näkökulmasta naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on puolestaan tarkasteltu laajempaan kulttuurisena ongelmana, joka on seurausta naisten asemasta sorron ja väkivallan oikeutettuina uhreina. Tällöin ilmoitettujen tapauksien alhaista määrää ja parisuhdeväkivallan mittaamisen haasteita voidaan tarkastella kulttuurisen sosiaalistumisen näkökulmasta: kun parisuhdeväkivalta saavuttaa yhteiskunnassa ikään kuin vakiintuneen tai alitajuntaisesti hyväksytyin aseman, ei ilmoittamista poliisille välttämättä koeta tarpeellisenä. Tällaiset asenteet voivat heijastua myös viranomaisten toimintaan, jolloin esimerkiksi poliisien haluttomuus puuttua väkivaltaan tai rankaista sen tekijöitä voi heikentää parisuhdeväkivallan uhrien luottamusta vallitsevaan järjestelmään ja pienentää siten ilmoituksen tekemisen todennäköisyyttä. Toisaalta parisuhdeväkivallan raportointiin liittyviä ongelmia voidaan feministisen teorian näkökulmasta tarkastella myös parisuhteessa usein syntyvien riippuvuussuhteiden näkökulmasta: tietyt yhteiskunnalliset rakenteet ja perinteet lisäävät heteronormatiivisessa parisuhteessa todennäköisemmin naisen riippuvuutta puolisoistaan, mikä puolestaan lisää tämän todennäköisyyttä joutua parisuhdeväkivallan uhriksi. Lasten saaminen on esimerkki tällaisesta useammin naisen asemaan vaikuttavasta ilmiöstä, sillä nainen jää todennäköisemmin kotiin lapsien kanssa, mikä heikentää hänen mahdollisuuksiaan palkkatyön tekemiseen ja lisää siten hänen riippuvaisuuttaan puolisoistaan. Toisaalta myös riski joutua yksinhuoltajaksi eron jälkeen voi lisätä kannustimia erota väkivaltaisesti puolisoista. (Akers – Kaukinen 2008, 160–161.)

Kulttuurisen ja yhteiskunnallisen kontekstin lisäksi parisuhdeväkivallan mittaamista ja tilastoimista vaikeuttavat myös käytännöllisemmät haasteet. Kyselytutkimuksissa haasteena voivat olla esimerkiksi väkivallan erilaiset määritelmät: tutkimuksesta riippuen väkivaltaa voidaan arvioida esimerkiksi tapauksien lukumäärän tai niiden vakavuuden perusteella, mikä vaikuttaa erilaisten tilastollisten arvioiden muodostumiseen. Toisaalta kyselytutkimuksiin perustuvien tilastojen luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että vastaukset perustuvat vastaajien subjektiivisiin näkemyksiin väkivallasta. Erityisesti parisuhdeväkivallan kaltaista arkaluonteista ilmiötä tarkasteltaessa riippuvaisuus vastaajien henkilökohtaisista arvioista voi herkästi johtaa väkivallan esiintymisen ja sen vakavuuden aliarvioimiseen, mikä heikentää myös tilastojen todenmukaisuutta. Toisaalta aineiston määrä ja laatu vaihtelevat paljon myös maantieteellisesti, ja monilta alueilta tilastollista tietoa on olemassa vain niukasti. Vaikka valtiollisella tasolla toteutettujen kyselyjen määrä on viime aikoina kasvanut, on yhä olemassa lukuisia alueita, joilta ei ole saatavilla luotettavaa aineistoa parisuhdeväkivallan esiintymisestä. Lisäksi erityisesti matala- ja keskituloisissa valtioissa olemassa olevat tilastot perustuvat pitkälti esimerkiksi terveyskyselyihin, jotka on tyypillisesti suunnattu hedelmällisessä iässä oleville naisille. Tämän seurauksena myös iäkkäämpien naisten kohtaamasta parisuhdeväkivallasta on useilta alueilta olemassa vain heikosti tietoa. (Maheu-Giroux ym. 2022, 2; Sardinha ym. 2022, 811.)

Taloudellista väkivaltaa ja sen yleisyyttä on toistaiseksi tutkittu melko vähän. Havainnot ilmiön yleisyydestä perustuvat usein esimerkiksi laajempiin väkivallan erilaisia ilmentymismuotoja koskeviin kyselytutkimuksiin, joissa taloudellista väkivaltaa mitataan yhden tai kahden kysymyksen avulla. Tällaisten tutkimusten perusteella taloudellisen väkivallan on todettu olevan harvinainen ja fyysistä väkivaltaa epätavallisempi ilmiö. Tällaiset pieneen kysymysmäärään perustuvat tutkimukset mittaavat kuitenkin ilmiötä melko suppeasti, eikä niiden tuloksia siten voida pitää luotettavina arvioina taloudellisen väkivallan yleisyydestä. Toisaalta esimerkiksi parisuhdeväkivallan uhreja tarkasteltaessa on havaittu, että suuri osa fyysisen lähisuhdeväkivallan uhreista kohtaa myös jonkinlaista taloudellista kontrollointia, mikä lisää näihin aiempiin mittareihin liittyvää kyseenalaisuutta. (Postmus ym. 2012, 412–414.)

2.3 Parisuhdeväkivallan taloudelliset kannustimet

Parisuhdeväkivallan ja naisen taloudellisen aseman välistä yhteyttä on yleisemmin tutkittu väkivallan taloudellisten vaikutusten kannalta käänteisestä näkökulmasta: esimerkiksi taloustieteessä, sosiologiassa ja kriminologiassa on siis tutkittu naisen taloudellisen aseman vaikutusta esimerkiksi tämän todennäköisyyteen joutua parisuhdeväkivallan uhriksi. Työmarkkinavaihteluiden vaikutusta parisuhdeväkivaltaan on tutkittu esimerkiksi Covid-19-pandemian aikaisen työttömyyden kasvamisen näkökulmasta. Pandemian aikana erityisesti miesten työttömyyden lisääntyminen vaikutti positiivisesti myös parisuhdeväkivallan määrään, joka heijastui esimerkiksi kasvuna parisuhdeväkivallan uhreja auttavan puhelinkeskuksen vastaanottamien puhelujen määrässä. Toisaalta naisten työttömyyden kasvun havaittiin pandemian aikana vaikuttavan negatiivisesti parisuhdeväkivallasta tehtyjen rikosilmoitusten määrään. Kyseiset havainnot tukevat myös aiempia oletuksia siitä, että miesten kohtaama työttömyyden kasvu vaikuttaa merkittävämmiin tulotasoon ja lisää siten sekä yhteiskunnassa koettua stressiä että fyysisen ja psyykkisen väkivallan määrää, kun taas naisiin kohdistuva työttömyyden kasvu vaikuttaa kokonaistulojen sijaan naisten kynnykseen ilmoittaa parisuhdeväkivallasta ja pienentää siten rikosilmoituksen tekemisen todennäköisyyttä. (Bhalotra ym. 2021, 10–11.)

Työmarkkinoiden vaikutusta parisuhdeväkivaltaan on taloustieteessä tarkasteltu myös naisten ja miesten välisten tuloerojen näkökulmasta. Erityisesti naisten palkkatason nousun suhteessa miehiin on tällöin havaittu vaikuttavan negatiivisesti parisuhdeväkivallan määrään. Vastaavasti voidaan havaita, että miesten tulotason kasvu suhteessa naisten tulotasoon lisää naisten kohtaaman parisuhdeväkivallan määrää. Naiset siis kohtaavat väkivaltaa harvemmin, kun sukupuolten väliset tuloerot ovat pienemmät. Havaintoja voidaan selittää esimerkiksi sillä, että sukupuolten välisen

palkkakuilun kaventuminen lisää naisten neuvotteluvoimaa. Naisten palkkatason parantuminen vaikuttaa siis parisuhteen vaihtoehtoiskustannuksiin, jolloin myös väkivallan kannattavuus laskee. Sukupuolten välisten tuloerojen kaventuminen siis laskee parisuhdeväkivallan määrää, sillä se vaikuttaa suhteen osapuolien keskinäisiin valtasuhteisiin. (Aizer 2010, 1848–1849, 1853.)

Parisuhdeväkivallan ja naisten keskimääräisen palkkatason keskinäistä suhdetta voidaan taloustieteellisesti tarkastella myös yksilön työn tarjontapäätöksen näkökulmasta. Tällöin naisten palkkatason negatiivista vaikutusta naisten kohtaaman parisuhdeväkivallan määrään voidaan selittää neuvotteluvoiman sijaan osallistumisella työmarkkinoille. Kun naisten keskimääräinen palkkataso nousee, voidaan naisten ajatella osallistuvan todennäköisemmin työelämään. Esimerkiksi aiemmin osa-aikaisessa työsuhteessa työskennelleet naiset valitsevat siis palkkatason noustua aiempaa todennäköisemmin kokoaikaisen työskentelyn. Tämä selittää myös sitä, että tulojen kasvun on havaittu vähentävän parisuhdeväkivallan määrää erityisesti matalammin koulutettujen naisten keskuudessa, sillä heistä keskimääräistä useamman voidaan ajatella lisäävän työn tarjontaansa palkkatason nousun myötä. (Anderberg ym. 2021, 34.)

Toisaalta parisuhdeväkivallan suhdetta taloudellisiin muuttujiin on sosiaalitieteellisestä näkökulmasta tarkasteltu myös niin sanotun identiteettiteorian avulla. Tällöin esimerkiksi työmarkkinavaihteluiden vaikutusta parisuhdeväkivaltaan voidaan selittää erilaisten sosiaalisten identiteettien avulla. Vaikutukset voidaan toisin sanoen hahmottaa riippuvaisina siitä, millaisia sukupuolinormeja parisuhteen osapuolten identiteetit noudattavat. Parisuhdeväkivallan muutosten voidaankin tällöin ajatella riippuvan esimerkiksi siitä, miten parisuhteen osapuolten taloudelliset roolit jakautuvat: jos mies hahmotetaan sosiaalisesti ikään kuin perheen päänä ja taloudellisena elättäjänä, voivat esimerkiksi naisten suhteellisen työttömyyden muutosten vaikutukset poiketa tilanteesta, jossa sekä mies että nainen ovat vastuussa perheen elättämisestä. Sukupuoliroolien ja identiteettien kulttuurillisen vaihtelun näkökulmasta onkin havaittu, että esimerkiksi ydinperhemallia noudattavassa kulttuurissa, jossa mies hahmotetaan perheen pääasiallisena taloudellisena elättäjänä, naisten työttömyys korreloi negatiivisesti parisuhdeväkivallan määrän kanssa. Naisten työttömyysasteen kasvaessa parisuhdeväkivallan määrä siis laskee. Vastaavaa ydinperhemallia noudattavilla alueilla myös miesten työttömyysasteen kasvun on havaittu lisäävän parisuhdeväkivallan määrää. Tästä poiketen alueilla, joilla molemmat puoliset toimijat kotitalouden elättäjinä, nämä työttömyysasteen muutosten vaikutukset katoavat. Ilmiötä voidaan selittää sillä, että naisten työllisyysasteen nousu muodostaa uhan maskuliiniselle identiteetille, mikä puolestaan lisää parisuhdeväkivallan määrää. (Tur-Prats 2021, 29–32, 39–40.)

Teoreettiset näkemykset naisten taloudellisesta ja sen vaikutuksesta parisuhdeväkivallan määrään ovat siis kahdenlaisia: taloustieteeseen perustuvat neuvottelumallit ennustavat, että naisen työllisyystilanteen paranemisen tulisi naisen suhteellisen neuvotteluvoiman kasvun myötä vähentää parisuhdeväkivallan määrää, kun taas esimerkiksi sosiologista teoriaa hyödyntävät sukupuolirooleja tarkastelevat teoriat esittävät, että naisen taloudellisen aseman paraneminen uhkaa perinteisiä sukupuolinormeja ja voi siten toimia ärsykkeenä väkivaltaiselle maskuliiniselle vastaiskulle (engl. male backlash). Naisen työllisyystilanteen ja suhteellisten tulojen seurausten voidaankin ajatella olevan riippuvaisia myös esimerkiksi siitä, kummalla parisuhteen osapuolista on suuremmat ansiotulot. Ruotsissa parisuhdeväkivallan aiheuttamien sairaalakäyntien määrän on havaittu laskevan naisen tulojen kasvaessa silloin, kun nainen ansaitsee yhä miestänsä vähemmän. Sen sijaan tilanteissa, joissa nainen ansaitsee miestänsä enemmän, naisen tulojen suhteellisen nousun on havaittu lisäävän parisuhdeväkivallasta johtuvien sairaalakäyntien määrää. Vaikutusta voidaan selittää toisaalta myös sillä, että naisen tulojen kasvaminen tilanteessa, jossa nainen ansaitsee jo entuudestaan miestänsä enemmän, kasvattaa naisen neuvotteluvoimaa ja madaltaa siten tämän kynnystä hakeutua sairaalahoitoon. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna naisen tulojen suhteellinen kasvu ei siis lisäisi parisuhdeväkivallan määrää vaan vaikuttaisi sen sijaan raportoinnin määrään. (Bergvall 2024, 1, 9–12.)

3 Empiiriset menetelmät

3.1 Difference-in-differences

Difference-in-differences -menetelmää hyödynnetään tutkimusmenetelmänä erityisesti silloin, kun tahdotaan tarkastella jonkin toimenpiteen tai muutoksen vaikutusta tutkimuksen kohteiden lopputulemiin. Tutkimus muotoutuu yleensä siten, että verrataan kahta keskenään samankaltaista ryhmää, joista toinen kohtaa jonkin muutoksen tai toimenpiteen ja toinen ei. Tällöin toimenpiteen vaikutuksia voidaan mitata näiden kahden tarkastellun ryhmän lopputulemien erojen perusteella. (Daw – Hatfield 2018, 4138–4139.) Parisuhdeväkivallan vaikutuksia tarkasteltaessa voidaan siis käyttää tarkasteltuina ryhminä esimerkiksi naisia, jotka ovat jonakin tiettyä hetkenä aloittaneet väkivaltaisen parisuhteen, ja saman ikäisiä ja muidenkin muuttujien osalta mahdollisimman samankaltaisia naisia, jotka aloittavat samana ajan hetkenä ei-väkivaltaisen parisuhteen.

Toimenpiteestä seuraavien muutosten arvioinnin suurin haaste on yleensä se, että tutkimusryhmän kehittymistä ilman toimenpiteen vaikutusta ei voida varsinaisesti tarkastella. Difference-in-differences -malli ratkaisee tämän ongelman toimenpiteen ulkopuolelle jäävän kontrolliryhmän avulla, sillä kontrolliryhmässä periodien välillä tapahtuvia muutoksia käytetään mallintamaan tutkimusryhmän vaihtoehtoista kehityskulkua. Tällöin on erityisen tärkeää, että voidaan tehdä niin sanottu samansuuntaisten trendien oletus (engl. parallel trends) eli olettaa, että ilman tarkasteltua toimenpidettä tai muutosta kumpikin ryhmä olisi kehittynyt samankaltaisesti, ja muutos toisen ryhmän kehityskulussa johtuu nimenomaan tarkasteltavasta toimenpiteestä. (Roth ym. 2023, 2221–2222.) Toisaalta tutkimuksen kannalta on keskeistä myös niin sanottu yhteisten sokkien oletus, joka olettaa, että tutkittavalla ajanjaksolla tapahtuvat tutkimuksen ulkopuoliset muutokset vaikuttavat molempiin tarkasteltaviin ryhmiin samalla tavalla. Näin voidaan olettaa, etteivät tutkimustulokset riipu jostakin havainnoimattomasta muuttujasta, joka vaikuttaa vain toisen ryhmän kehityskulkuun. (Daw – Hatfield 2018, 4140–4141.)

Kahden ryhmän kehityskulkujen vertaileminen on siis keino pienentää riskiä siitä, että jokin mallista puuttuva muuttuja selittää todellisuudessa havaittuja muutoksia. Tällaista tilannetta kutsutaan puuttujan muuttuvan harhaksi (engl. omitted variable bias), ja se johtaa tyypillisesti tilastollisen estimoinnin tarkkuuden heikentymiseen. Tällainen puuttuva muuttuja voi olla esimerkiksi jokin tarkasteluperiodien välillä tapahtuva muutos, joka tarjoaa vaihtoehtoisen selityksen tutkimustuloksille. Toisaalta vertailuryhmän hyödyntäminen ei tarjoa aukotonta ratkaisua puuttuvan muuttujan harhaan, sillä myös vertailuryhmää apunaan käyttävä tutkimus voi heijastaa tarkastellun toimenpiteen

seurauksia virheellisesti esimerkiksi silloin, kun toimenpide ja ryhmä, johon se kohdistuu, ovat yhteydessä toisiinsa. Tämä voi johtua siitä, että toimenpide vaikuttaa eri ryhmiin eri tavoin, ja tutkimusryhmään valikoituu vain tietyt seuraukset kohtaavia ihmisiä. Tällöin seuraukset voivat olla kontrolliryhmään verrattuna esimerkiksi suhteettoman suuret. Tällaista tilastollista vääristymää voidaan toisaalta ehkäistä esimerkiksi valitsemalla kontrolliryhmä siten, että se muistuttaa mahdollisimman paljon tutkimusryhmää. Tällöin voidaan varmistua siitä, että havaitut muutokset ovat tarkastellulle yhteiskunnalliselle viiteryhmälle mahdollisimman todenmukaisia. (Meyer 1995, 152, 155.) Parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa voidaan siis pyrkiä valikoimaan sekä tutkimus- että kontrolliryhmään esimerkiksi yksilöitä, jotka ovat ennen parisuhteen alkamista keskenään samankaltaisessa taloudellisessa tilanteessa.

Difference-in-differences -menetelmää käytettäessä lopputulemaa Y voidaan tarkastella kaavalla

$$Y_{ijt} = \alpha + \gamma X_j + \lambda d_t + \delta(X_j \cdot d_t) + \varepsilon_{ijt},$$

jonka tavoitteena on estimoida riippuvan muuttujan Y tasoa yksikölle $i = 1, \dots, N$, periodilla $t = 0, \dots, T$, jossa T on viimeinen tarkasteltava periodi, ja ryhmässä $j = 0, 1$ riippuen siitä, kuuluuko tarkasteltu yksikkö i tutkimus- vai kontrolliryhmään. Kaavassa α kuvaa muuttujan Y ilman muutosta tai toimenpidettä kohtaamaa kehitystä. Muuttujan Y tasoon vaikuttavat kaavassa myös tutkimus- ja kontrolliryhmän väliset lähtökohtaiset erot: kaavassa X_j on vakio, joka saa arvon 1, kun tarkasteltava yksikkö kuuluu tutkimusryhmään eli $j = 1$ ja arvon 0 muulloin, ja γ kuvaa tälle tutkimusryhmälle ominaista ja tunnettua kehitystä. Ajankulusta seuraavaa kehitystä merkitsee λ , ja d_t on vakio, joka saa arvon 1, kun $t \neq 0$, ja arvon 0 muulloin. Koska $X_j = 1$, kun tarkasteltu yksikkö kuuluu tutkimusryhmään, ja $d_t = 1$, kun $t \neq 0$, $X_j \cdot d_t$ on vakio, joka saa arvon 1 ainoastaan silloin, kun tarkastellaan tutkimusryhmään kuuluvaa yksikköä periodilla $t = 1, \dots, N$. Tähän vakioon liittyvää ainoastaan tutkimusryhmää koskevaa ja ajan kuluessa tapahtuvaa kehitystä kuvaa parametri δ . ε_{ijt} puolestaan kuvaa satunnaista virhetermiä. Yhtälön perusteella voidaan olettaa, että kun tarkasteltu X kuuluu kontrolliryhmään eikä siis kohtaa periodien välillä tutkittua toimenpidettä, $X_j \cdot d_t = 0$, jolloin Y :n kehitykseen vaikuttaisivat ainoastaan yksilölliset tai ryhmäkohtaiset erot sekä ajan kulumisesta seuraavat muutokset. (Angrist – Pischke 2008, 227–234.)

Difference-in-differences -menetelmä mahdollistaa myös niin sanottujen kontrollimuuttujien sisällyttämisen malliin. Tällaisilla kontrollimuuttujilla tarkoitetaan muuttujia, jotka vaikuttavat riippuvaan muuttujaan mutta jotka eivät ole tarkastellussa mallissa varsinaisen mielenkiinnon kohteena. Tällöin tällaiset muuttujat voidaan sisällyttää malliin vakioituina, jolloin riippuvan muuttujan

muutoksia selittävän muuttujan muuttuessa tarkastellaan jollakin annetulla kontrollimuuttujan tasolla. Kontrollimuuttujia sisältävää mallia voidaan tarkastella kaavalla

$$Y_{ijt} = \alpha + \gamma X_j + \lambda d_t + \delta(X_j \cdot d_t) + X'_{ijt}\beta + \varepsilon_{ijt},$$

jossa X'_{ijt} on yksilöllisten, ryhmäkohtaisten ja aikasidonnaisten kontrollimuuttujien vektori. Näistä kontrollimuuttujista ainoastaan aikasidonnaiset ryhmäkohtaiset tekijät aiheuttavat malliin mahdollista puuttuvan muuttujan harhaa, mutta myös yksilöllisten kontrollimuuttujien sisällyttäminen malliin auttaa lisäämään estimoinnin tarkkuutta. (Angrist – Pischke 2008, 236–237.) Parisuhdeväkivalan taloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa tällaisena kontrollimuuttujana voitaisiin hyödyntää esimerkiksi uhrin koulutustasoa, joka voi vaikuttaa muun muassa uhrin työllisyystilanteeseen ja tuloihin ja siten myös siihen, miten tämän taloudellinen tilanne kehittyy.

Difference-in-differences -menetelmä tarkastelee tutkimusryhmän tilanteen suhteellista muutosta kontrolliryhmään verrattuna. Tällöin analyysiin vaikuttavat negatiivisesti erityisesti sellaiset muuttujat, jotka liittyvät sekä toimenpiteeseen että tutkimusryhmän kohtaaman muutoksen trendiin. (Daw – Hatfield 2018, 4139–4140). Satunnaiskokeiden heikkoutena voikin olla erityisesti se, että jotkin tutkimuksen ulkopuolelle jäävät muuttujat esiintyvät epätasaisesti tutkimusryhmän ja kontrolliryhmän välillä, jolloin myös ne voivat selittää tutkimuksen tuloksia. Tutkimustulokset voivat siis toisinaan olla puolueellisia, sillä ne sivuuttavat jonkin tuloksiin vaikuttavan tekijän, joka esimerkiksi vaikuttaa tutkittavien tapauksien valikoitumiseen ryhmien välillä. Esimerkiksi auto-onnettomuuksien vakavuutta tarkasteltaessa voidaan tutkia turvavyön käytön vaikutusta uhrien vammojen vakavuuteen, mutta toisaalta on huomioitava, että turvavyötä käyttävä kuljettaja ajaa todennäköisemmin rauhallisemmin, jolloin vammat voivat johtua myös hiljaisemmasta tilannenopeudesta. Tällöin niin sanottu aineiston yhteensovittaminen (engl. matching) voi olla hyödyllinen keino poistaa havainnoista mahdollista puolueellisuutta. (Rubin 1973, 159.)

Esimerkkinä yksinkertaisesta aineiston yhteensovittamisesta voidaan käyttää tilannetta, jossa tutkitaan jonkin kaksijakoisen muuttujan vaikutusta tutkimusryhmään R_1 ja kontrolliryhmän R_2 . Jos kontrolliryhmään kuuluu tutkimusryhmää enemmän havaintoja ja jos kaikille havainnoille voidaan määrittää jonkin muuttujan X arvo, voidaan kontrolliryhmästä muodostaa tutkimusryhmän R_1 kokoinen ryhmä R_{2*} , joka muistuttaa muuttujan X jakaumaltaan mahdollisimman paljon tutkimusryhmää. Tällaista aineiston yhteensovittamista voidaan siis hyödyntää, jotta kontrolliryhmä tarjoaisi tutkimusryhmälle mahdollisimman sopivan vertailukohteen ja jotta tutkimustuloksista voitaisiin poistaa mahdollisia sivuutetuista muuttujista johtuvia vääristymiä. (Rubin 1973, 159–160.) Auto-

onnettomuuksien kontekstissa voitaisiin siis aineistojen yhteensovittamisen avulla pyrkiä muodostamaan turvavyötä käyttävä ryhmä, joka vastaa ajonopeuksiltaan turvavyön käytön laiminlyövästä ryhmää, jotta tutkimustulokset heijastaisivat tarkemmin turvavyön vaikutusta onnettomuuksien vakavuuteen. Parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa puolestaan esimerkiksi taloussuhdanteita voidaan pitää muuttujana, joka saattaa vaikuttaa eri tavalla eri tapauksiin. Tällöin taloussuhdanteiden vaikutuksia voidaan hyödyntää yhteensovittamisen muuttujana, jonka avulla suhdannevaihteluiden merkitys taloudellisia muutoksia määrittävänä tekijänä voidaan poissulkea. (Adams ym. 2024, 2–3.)

3.2 Parisuhdeväkivallan dynaaminen kahden periodin malli

Adams ym. (2024, 2166–2169) muodostavat parisuhdeväkivallan tarkastelemiseen dynaamisen kahden periodin mallin. Mallin avulla he selittävät formaalimmin esimerkiksi parisuhdeväkivallan negatiivisia vaikutuksia naisen taloudelliseen asemaan sekä näiden vaikutuksien epämonotonista jakaumaa. Mallin ensimmäisellä periodilla nainen havaitsee miehensä tyyppin eli sen, onko tämä väkivaltainen vai ei. Toisella periodilla nainen puolestaan tekee päätöksen parisuhteeseen jäämisestä sen perusteella, ylittääkö parisuhteesta saatava hyöty yksinolemisen saatavan hyödyn eli naisen ulkoisen vaihtoehdon. Jos muut tekijät pidetään vakioina, parisuhteen odotetun hyödyn tulisi naisen näkökulmasta laskea sen perusteella, miten väkivaltainen hän uskoo miehensä olevan, sillä väkivallan voidaan olettaa heikentävän naisen parisuhteestaan saamaa hyötyä. Vastaavasti miehet tekevät kummallakin periodilla päätöksen väkivallan käytöstä, jolla voidaan tarkoittaa sekä fyysistä väkivaltaa että kontrollointia. Miehet saavat väkivallan käytöstä positiivista hyötyä, kun taas työssäkäyvien naisten saama hyöty laskee, koska väkivallan odotetaan vähentävän heidän työn tarjontaansa verrattuna naisiin, jotka eivät joudu parisuhdeväkivallan uhreiksi.

Dynaamisessa mallissa molemmat osapuolet pyrkivät ensimmäisellä periodilla maksimoimaan kummallakin periodilla saamaansa hyötyä. Toisella periodilla molemmat osapuolet pyrkivät vastaavasti maksimoimaan lopullisia hyötyjään. Optimointipäätöksiin vaikuttavat ensimmäisellä periodilla dynaamiset ja toisella periodilla staattiset kannustimet: miehelle staattiset kannustimet ovat esimerkiksi väkivallan vaikutus naisen työntarjontaan ja siten tämän ansiotuloihin, kun taas dynaamisilla kannustimilla tarkoitetaan miehen valinnan vaikutusta naisen päätöksiin. Tällaisiin dynaamisiin kannustimiin lukeutuu esimerkiksi miehen väkivaltaisesta käytöksestä seuraava ”oppiminen”, sillä miehen väkivaltaisuuden paljastuminen voi vaikuttaa naisen päätökseen suhteeseen jäämisestä. Vastaavasti dynaamisilla kannustimilla voidaan tarkoittaa myös ”tukahduttamista”: kontrolloinnin voidaan ajatella olevan naisen näkökulmasta fyysistä väkivaltaa heikompi signaali miehen tyyppistä,

joten ainoastaan tällaisen henkisen kontrolloinnin käyttäminen ensimmäisellä periodilla voi toimia keinona heikentää naisen ulkoista vaihtoehtoa ja siten pienentää tämän kannustinta lähteä suhteesta fyysisen väkivallan alettua. (Adams ym. 2024, 2169.)

Mallissa naisen avoliittoa edeltävien taloudellisten tulemien ja väkivallan suhdetta tarkastellaan kahden teoreeman avulla. Näistä ensimmäisen mukaan naisen ulkoisen vaihtoehdon ja fyysisen väkivallan todennäköisyyden välinen suhde on negatiivinen. Tähän vaikuttavat kaksi erillistä kanavaa: eroamiskanava sekä parisuhteen sisäisten vaikutusten kanava. Korkeampien ulkoisten vaihtoehtojen voidaan ajatella nostavan naisen todennäköisyyttä erota väkivaltaisesta suhteesta, ja toisaalta myös väkivallan taloudelliset kustannukset ovat korkeampien ulkoisten vaihtoehtojen myötä todennäköisesti korkeammat, minkä voidaan odottaa pienentävän sen esiintymistodennäköisyyttä parisuhteessa. Formaalisti tätä negatiivista suhdetta voidaan mallintaa kaavalla

$$\frac{\partial \mathbb{P}(P_2)}{\partial o} = \frac{\partial \mathbb{P}(C)}{\partial o} \mathbb{P}(P_2|C) + \mathbb{P}(C) \frac{\partial \mathbb{P}(P_2|C)}{\partial o} < 0,$$

missä $\mathbb{P}(P_2)$ merkitsee fyysisen väkivallan P todennäköisyyttä \mathbb{P} toisella periodilla, o merkitsee naisen ulkoista vaihtoehtoa ja $P(C)$ merkitsee naisen todennäköisyyttä \mathbb{P} muuttaa avoliiton jatkamisesta tekemäänsä päätöstä C . Kaavasta havaitaan, että naisen todennäköisyys jäädä avoliittoon, jossa on väkivaltaa, laskee tämän ulkoisen vaihtoehdon o kasvaessa. Yhtälö hajottaa väkivallan ja naisen ulkoisen vaihtoehdon kahteen erilliseen osaan, joista ensimmäinen merkitsee suhteeseen jäämisen todennäköisyyden muutosta ulkoisen vaihtoehdon kasvaessa ja toinen fyysisen väkivallan todennäköisyyden muutosta ulkoisen vaihtoehdon kasvaessa. (Adams ym. 2024, 2170.)

Teoreema 2 puolestaan selittää parisuhdeväkivallan uhrien kohtaamien taloudellisten seurauksien epämonotonisuutta taloudellisen tukahduttamisen, oppimisen ja taloudellisten kustannuksien suhteellisten painoarvojen ja keskinäisen vuorovaikutuksen avulla. Teoreeman mukaan esimerkiksi rajuun väkivallan hyödyt verrattuna vähemmän rajuun väkivaltaan laskevat naisen palkkatason kasvaessa, sillä väkivallan taloudelliset kustannukset kasvavat tällöin suuremmiksi. Toisaalta väkivallan ollessa rajua naisen päätös eroamisesta tulee riippumattommaksi tämän palkkatasosta, koska todennäköisyys sille, että hän ei ole työelämässä, on suurempi. Taloudellisten kustannuksien kanava on siis vaikutukseltaan negatiivinen, kun taas tukahduttamisen kanava on positiivinen. Oppimisen kanavan vaikutuksen suunta sen sijaan riippuu sekä naisen palkan joustavuudesta suhteessa väkivallan tasoon että naisen avoliittopäätöksen herkkyydestä suhteessa tämän ulkoisiin vaihtoehtoihin ja väkivallan tasoon. (Adams ym. 2024, 2170.)

Teoreeman 2 perusteella voidaan odottaa, että naisen avoliittoa edeltäneen taloudellisen kehityksen perusteella arvioitava ulkoinen vaihtoehto vaikuttaa sekä fyysisen väkivallan että kontrolloinnin määrään ja että tämän väkivaltaisen käytöksen jakauma on epämonotoninen suhteessa naisten ulkoi- siin vaihtoehtoihin. Epämonotonisuus seuraa osittain siitä, että naisen ulkoisen vaihtoehdon ollessa lähtökohtaisesti matala myös tämän todennäköisyys erota väkivaltaisesta puolisoista on suhteellisen matala. Tämä puolestaan laskee väkivallan kannustimia, sillä esimerkiksi naisen taloudellisesta tu- kahduttamisesta seuraavat hyödyt olisivat melko matalia. Toisaalta epämonotonisuus on seurausta myös siitä, että naisen ulkoisen vaihtoehdon ollessa suhteellisen korkea tämän todennäköisyys erota väkivaltaisesta puolisoista on suuri, eikä väkivallasta ole miehelle merkittävää hyötyä, sillä väki- vallon taloudelliset kustannukset vaikuttaisivat kotitalouden kokonaistuloihin ja aiheuttaisivat siten negatiivista hyötyä myös miehelle. Myös naisen ulkoisen vaihtoehdon ollessa keskitasoinen tämä eroaa todennäköisesti väkivaltaisesta miehestä, koska yksin olemisesta saatava hyöty ylittää väki- valtaisesta parisuhteesta saatavan hyödyn. Tässä tapauksessa miehen näkökulmasta voi kuitenkin olla kannattavaa lisätä fyysistä väkivaltaa ja taloudellista kontrollointia, jolloin naisen ulkoinen vaihtoehto heikkenee, ja tämän todennäköisyys erota suhteesta pienenee. Tämän teoreeman mukaan sekä fyysinen väkivalta että kontrollointi voivat siis olla korkeimmalla tasolla silloin, kun naisen ulkoinen vaihtoehto on keskitasoinen verrattuna naisiin, joiden ulkoinen vaihtoehto on matala tai korkea. (Adams ym. 2024, 2170–2171.)

Teoreeman 2 mukaista ulkoisen vaihtoehdon vaikutusta naisen parisuhteen päättämispäätökseen $BreakUp_{ijt}$ voidaan tarkastella kaavalla

$$BreakUp_{ijt} = \beta^f \bar{Y}_{it}^f + \alpha^f \bar{Y}_{it}^f \cdot DV_i + \beta^m \bar{Y}_{it}^m + \alpha^m \bar{Y}_{it}^m \cdot DV_i + \gamma DV_i + \omega_{m(i),j} + \varphi_t + \varepsilon_{ijt},$$

jossa \bar{Y}_{it}^f merkitsee naisen ulkoista vaihtoehtoa, ja β^f on estimoitava kerroin, joka merkitsee tämän ulkoisen vaihtoehdon kohtaamaa kehitystä. \bar{Y}_{it}^m merkitsee vastaavasti miehen ulkoista vaihtoehtoa, ja β^m on estimoitava kerroin, joka kuvaa tämän ulkoisen vaihtoehdon kohtaamaa kehitystä. DV_i on vakio, joka saa arvon 1, kun parisuhde on väkivaltainen, ja arvon 0 muulloin. α^f ja α^m ovat kerto- mia, jotka kuvaavat ulkoisten vaihtoehtojen kehitystä silloin, kun parisuhde on väkivaltainen. γ ku- vaa väkivaltaisen parisuhteen kiinteää vaikutusta parisuhteen päättämisen todennäköisyyteen. $\omega_{m(i),j}$ kuvaa avoliiton keston kiinteää vaikutusta, φ_t kuvaa vuoteen t liittyvää kiinteää vaikutusta ja ε_{ijt} on virhetermi. $BreakUp_{ijt}$ puolestaan saa arvon 1, jos pariskunta ei asu avoliitossa vuonna t , ja on muulloin 0. Naisen ulkoisen vaihtoehdon ja parisuhdeväkivallan välisen negatiivisen suhteen perusteella tiedetään, että ei-väkivaltaisissa parisuhteissa sekä naisen että miehen ulkoisen

vaihtoehdon parantuminen pienentävät eroamisen todennäköisyyttä, kun taas väkivaltaisissa parisuhteissa naisen ulkoisen vaihtoehdon paraneminen lisää eron todennäköisyyttä noin neljä prosenttia. Parisuhdeväkivallan määrä reagoi siis negatiivisesti naisen ulkoisen vaihtoehdon paranemiseen. (Adams ym. 2024, 2172.)

Ulkoista vaihtoehtoa voidaan toisaalta tarkastella myös muusta kuin taloudellisesta näkökulmasta. Esimerkiksi turvakotien ja sosiaalityöntekijöiden määrää voidaan pitää keskeisinä tekijöinä väkivaltaisesta parisuhteesta eroamisen näkökulmasta. Näiden vaikutusta eron todennäköisyyteen voidaan tarkastella kaavalla

$$BreakUp_{ijt} = \beta O_{rt} + \alpha O_{rt} \cdot DV_i + \gamma DV_i + \omega_{m(i),j} + \varphi_t + \phi_r + \epsilon_{ijt},$$

jossa r merkitsee kuntaa, jossa pariskunta asuu, ja O_{rt} merkitsee sosiaalityöntekijöiden tai turvakotien määrää tuhatta ihmistä kohti paikkakunnalla r vuonna t . Voidaan havaita, että sekä turvakotien että sosiaalityöntekijöiden määrällä on tilastollisesti merkitsevä positiivinen vaikutus väkivaltaisten parisuhteiden päättymisen todennäköisyyteen. Sen sijaan näistä muuttujista kummallakaan ei ole havaittavaa yhteyttä ei-väkivaltaisten pariskuntien eroamisen todennäköisyyteen. (Adams ym. 2024, 2172–2174.)

4 Empiiriset tulokset

4.1 Suomessa

Adams ym. (2024) tarkastelevat parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia naispuolisten uhrien näkökulmasta. He tutkivat näitä taloudellisia vaikutuksia suomalaisella vuodelt 2006–2019 kattavalla poliisiraporttiaineistolla, jonka he yhdistävät tutkittavien henkilöiden taloudellisia tilanteita, asumista ja demografisia yksityiskohtia käsittelevään hallinnolliseen aineistoon. He rajaavat tutkimuksensa pariskuntiin, jotka asuvat väkivaltailmoituksen hetkellä avoliitossa, mutta ensimmäisen poliisille tehdyn ilmoituksen ajankohdan sijaan he tarkastelevat naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia aina avoliiton alkamisesta alkaen. Lisäksi he rajoittavat tarkastelemissaan pariskunnat niihin, jotka muuttavat yhteen vuosien 2006 ja 2014 välillä, sillä näin he voivat tarkastella taloudellisia vaikutuksia pidemmällä aikavälillä avoliiton alkamisesta lähtien.

Verrattuna samankaltaisessa elämäntilanteessa oleviin naisiin väkivaltaisen kumppanin kanssa yhteen muuttavat naiset ovat harvemmin korkeakoulutettuja, minkä lisäksi heidän työllisyystasonsa on suhteellisesti muuta väestöä hieman matalampaa. Ennen avoliiton alkamista näiden naisten taloudellisen aseman on kuitenkin voitu havaita kehittyvän positiivisesti: esimerkiksi naisten työllisyysaste sekä heidän ansiotulonsa ovat avoliittoa edeltäneen viiden vuoden aikana kasvaneet. Avoliiton alkaessa naisten taloudellinen tilanne alkaa aiemmasta kehityksestä poiketen heikentyä välittömästi: heidän työllisyytensä laskee 4 prosenttia ja palkkatasonsa 6 prosenttia. Adams ym. (2024, 2148–2150) tarkastelevat näitä muutoksia difference-in-differences -menetelmällä, jonka avulla he vertaavat avoliiton alkamisen vaikutuksia väkivaltaisessa parisuhteessa oleviin naisiin ja ei-väkivaltaisissa parisuhteissa oleviin mutta samankaltaisissa työmarkkinatilanteissa oleviin naisiin. Tämän vertailun perusteella he havaitsevat, että taloudelliset muutokset kohdistuvat vain naisiin, jotka aloittavat avoliiton väkivaltaisten miesten kanssa. Voidaan siis päätellä, etteivät taloudelliset vaikutukset ole seurausta ainoastaan avoliiton aloittamisesta, sillä vaikutukset eivät kohdistu samassa taloudellisessa tilanteessa oleviin naisiin, jotka aloittavat avoliiton ei-väkivaltaisen kumppanin kanssa.

Adams ym. (2024, 2153) tarkastelevat avoliiton vaikutuksia myös pidemmällä aikavälillä. He havaitsevat, että viisi vuotta avoliiton alettua naiset, jotka ovat väkivaltaisessa parisuhteessa, ovat lähes seitsemän prosenttia epätodennäköisemmin työelämässä verrattuna vertailupareihinsa, jotka eivät parisuhteensa aikana tee poliisille ilmoitusta parisuhdeväkivallasta. Parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten työllisyysaste laskee yhteensä 12 prosenttia verrattuna vuoteen ennen avoliiton alkamista. Myös näiden väkivaltaisessa avoliitossa elävien naisten ansiotulot jatkavat laskemistaan

pitkällä aikavälillä: vuoden avoliiton jälkeen heidän vuosittaiset tulonsa ovat ei-väkivaltaisissa parisuhteissa eläviin vertailupareihin verrattuna 1500 euroa matalammat ja viiden vuoden jälkeen jo 2000 euroa matalammat. Viidessä vuodessa väkivaltaisessa parisuhteessa olevien naisten vuosittaiset tulot laskevat siis 15 prosenttia verrattuna samankaltaisiin naisiin, joiden parisuhteissa ei ilmene väkivaltaa.

Adams ym. (2024, 2154–2156) tarkastelevat artikkelissaan myös vaihtoehtoisia selityksiä väkivaltaisessa parisuhteessa elävien naisten taloudellisen aseman heikentymiselle. He tutkivat esimerkiksi työmarkkinasokkien vaikutusta jo ennen avoliiton alkamista tapahtuneiden irtisanomisten näkökulmasta, mutta toteavat, että aineiston perusteella avoliiton negatiiviset taloudelliset vaikutukset ovat tällaisissakin tapauksissa merkittävät. Parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten taloudellisen aseman heikentymistä ei siis voida selittää ainakaan ennen avoliiton alkamista tapahtuvilla työmarkkinamuutoksilla. Adams ym. tarkastelevat tutkimuksessaan lisäksi parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten alttiutta työmarkkinasokeille vertailemalla, kohtaavatko parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvat naiset vertailuparejaan todennäköisemmin työmarkkinavaihteluita, jotka heikentävät heidän taloudellista asemaansa. He eivät kuitenkaan havaitse eroa väkivaltaisissa ja ei-väkivaltaisissa parisuhteissa olevien naisten kohtaamien työmarkkinasokkien välillä parisuhdetta edeltävällä periodilla, mikä poissulkee eriytyneiden työmarkkinaheilahtelujen merkityksen ilmiön selittäjänä. Adams ym. vertailevat myös paikallisten työn kysynnän erojen vaikutusta naisten työllistymisen taustalla, mutta he eivät havaitse merkittäviä eroja eri paikkakuntien välillä. He siis päättelevät, että myöskään paikalliset työmarkkinaerot eivät selitä muutosta parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten taloudellisessa asemassa.

Uhrin kohtaamien työmarkkinavaihteluiden lisäksi Adams ym. (2024, 2158–2159) tarkastelevat myös väkivaltaisten puolisoitten taloudellista tilannetta, jonka mahdollista vaikutusta naisen kohtamiin taloudellisiin vaikutuksiin he pyrkivät selvittämään. He tarkastelevat vaihtoehtoisina selityksinä väkivaltaisten puolisoitten kohtaamia työmarkkinashokkeja sekä heidän siirtymistään työttömäksi avoliiton aikana. Puolison työllisyysstatusta voidaan pitää mahdollisena selittäjänä, sillä joissakin tutkimuksissa naisten kohtaaman parisuhdeväkivallan määrän on havaittu kasvavan, kun miesten kohtaama työttömyys yleistyy (Tur-Prats 2021, 39–40; Bhalotra ym. 2021, 10–11). Adams ym. eivät kuitenkaan havaitse naisten kohtaamissa taloudellisissa vaikutuksissa eroa sen perusteella, onko heidän puolisonsa avoliiton ajan työttömänä tai siirtynyt hän sen aikana työsuhteesta työttömäksi. He eivät vastaavasti havaitse eroa myöskään sen perusteella, pysyykö väkivaltainen puoliso avoliiton ajan työelämässä vai siirtyykö tämä avoliiton aikana työelämään. Väkivaltaisen puolison

kohtaamalla työmarkkinamuutoksilla ei siis näiden havaintojen perusteella voida selittää parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia.

Näitä miehiin kohdistuvia työttömyyssokkeja käsitteleviä aiemmasta tutkimuksesta poikkeavia havaintoja voidaan selittää esimerkiksi erilaisilla sukupuolirooleilla: kun miestä pidetään vallitsevassa kulttuurissa kotitalouden pääasiallisena elättäjänä, voi mieheen kohdistuva työttömyyssokki kuormittaa kotitalouden taloudellista tilannetta keskimääräistä enemmän ja johtaa siten lisääntyneen stressin myötä myös parisuhdeväkivallan lisääntymiseen (Tur-Prats 2021, 39–40). Koska Suomessa parisuhteen molemmat osapuolet ovat konservatiivisempia valtioita useammin vastuussa kotitalouden elättämisestä, eivät vastaavat havainnot välttämättä päde Suomessa. Toisaalta tuloksia voidaan selittää myös sillä, että miesten taloudellisen aseman heikentyminen ja siten naisten taloudellisen neuvotteluvoiman paraneminen eivät johtaisikaan parisuhdeväkivallan määrälliseen yleistymiseen vaan pikemminkin raportoimisen yleistymiseen. Esimerkiksi naisten keskimääräisten tulojen kasvun on havaittu lisäävän hakeutumista sairaalahoitoon myös pienempien parisuhdeväkivallan seurauksena syntyneiden vammojen takia. Parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvat naiset voivat siis neuvotteluvoimansa parantuessa hakeutua matalammalla kynnyksellä avunpiiriin, sillä tulojen kasvu madaltaa kynnystä erota väkivaltaisesta kumppanista. (Bergvall 2024, 12–13.) Tämä mekanismi ei kuitenkaan välttämättä heijastu poliisille tehtyihin ilmoituksiin, sillä vain pieni osa sairaalahoitoon hakeutuneista naisista tekee väkivaltaisesta puolisostaan rikosilmoituksen (Karimi ym. 2024, 5).

Adams ym. (2024, 2157–2158) tarkastelevat taloudellisten muutosten vaihtoehtoisena selityksenä myös konservatiivisia sukupuolinormeja. Konservatiiviset normit voisivat esimerkiksi lisätä naisen todennäköisyyttä jäädä kotiin avoliiton alkamisen jälkeen, minkä lisäksi ne saattaisivat olla yhteydessä myös lähisuhdeväkivallan esiintymiseen ja selittää siten näiden ilmiöiden välisen yhteyden. He tarkastelevat konservatiivisien arvojen vaikutusta esimerkiksi vertaamalla uhreja ja väkivallantekijöitä näiden äitien koulutusasteen perusteella. He eivät kuitenkaan havaitse eroa väkivaltaisen kumppanin kanssa asumisen vaikutuksissa riippuen siitä, onko väkivallan uhrin tai väkivaltaisen puolison äiti korkeakoulutautunut. He eivät havaitse merkittäviä eroja myöskään sen perusteella, onko uhrin tai väkivallantekijän isä suhteellisesti paljon korkeammin koulutettu kuin tämän äiti. Perhetaustan lisäksi he pyrkivät tarkastelemaan konservatiivisuuden vaikutuksia pariskunnan asuinpaikkakunnan keskimääräisen puoluekannan perusteella. He eivät kuitenkaan havaitse parisuhdeväkivallan taloudellisilla vaikutuksilla merkittävää yhteyttä myöskään siihen, äänestetäänkö pariskunnan asuinpaikkakunnalla tyypillisemmin konservatiivisia vai liberaaleja puolueita.

Muiden kuin taloudellisten tekijöiden näkökulmasta Adams ym. (2024, 2160–2161) käyttävät mahdollisina parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia selittävinä tekijöinä myös sitä, onko pariskunnalla keskenään lapsia. Perheellisyyden vaikutusta parisuhdeväkivallan määrään ja sen seurauksiin voidaan selittää esimerkiksi sillä, että raskaana olevat naiset muuttavat todennäköisemmin avoliittoon kumppaninsa kanssa, sekä sillä, että lapsen saaminen voi lisätä parisuhteessa koettua kuorimitusta ja kasvattaa siten myös parisuhdeväkivallan todennäköisyyttä. Toisaalta lapsen saamisella voidaan selittää myös naisten työllisyysvaikutuksia, sillä lapsen saaminen voi heikentää naisen työllistymismahdollisuuksia ja lisätä siten kannustinta jättäytyä pois työelämästä. Adams ym. eivät kuitenkaan havaitse tilastollisesti merkittävää eroa naisten kohtaamien taloudellisten vaikutusten välillä sen perusteella, onko pariskunnalla lapsia vai ei.

Toisaalta Adams ym. (2024, 2161) tarkastelevat parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia myös suhteessa siihen, muuttaako väkivallan uhriksi joutuva nainen pois omalta paikkakunnaltaan miehensä kotipaikkakunnalle. Tällaista paikkakunnanvaihdosta voidaan pitää taloudellisten seurauksien selittäjänä esimerkiksi sosiaalisen kontrolloinnin näkökulmasta: puolison sosiaalinen eristäminen voi väkivaltaisessa parisuhteessa olla esimerkiksi keino lisätä taloudellista kontrollia tai heikentää väkivallan uhrin sosiaalista tukiverkkoa. Toisaalta muutto uudelle paikkakunnalle voi myös vahingoittaa uhrin olemassa olevaa työsuhdetta. Adams ym. tarkastelevat paikkakunnanvaihdoksien merkitystä naisten kohtaamien taloudellisten vaikutuksien mahdollisena aiheuttajana vertaamalla muuttamisen todennäköisyyttä ennen avoliittoa parisuhdeväkivallan uhreiksi joutuvien naisten ja ei-väkivaltaisessa parisuhteessa olevien kontrolliryhmän naisten välillä. He eivät kuitenkaan havaitse merkittävää eroa näissä todennäköisyyksissä. Sen sijaan he havaitsevat, että avoliiton alkamisen jälkeen parisuhdeväkivaltaa kohtaavat naiset muuttavat toiselle paikkakunnalle kaksi prosenttia vertailuparejaan todennäköisemmin. Lisäksi he havaitsevat, että paikkakuntaa vaihtaneiden naisten työllisyys putoaa seitsemän prosenttiyksikön verran, kun taas samalle paikkakunnalle jääneillä tämä työllisyyden lasku on kuusi prosenttia. Tämän perusteella Adams ym. päättelevät, että paikkakunnanvaihdokset voivat osittain vahvistaa naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia.

Adams ym. (2024, 2162–2164) pyrkivät vahvistamaan havaintojaan myös vertaamalla väkivaltaisen parisuhteen taloudellisia lopputulemia sekä uhrin että väkivallantekijän muihin parisuhteisiin ja niiden tulemiin. He tarkastelevat näin esimerkiksi sitä, kohtaavatko parisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneet naiset samankaltaisia taloudellisia vaikutuksia myös muissa parisuhteissaan, joissa ei todennettavasti esiinny väkivaltaa. He kuitenkin havaitsevat selvän eron naisten taloudellisen aseman muutoksissa eri avoliittojen välillä: naisen ollessa avoliitossa väkivaltaisen kumppanin kanssa hänen taloudellinen tilanteensa heikkenee merkittävästi, mutta vastaavaa ei tapahdu saman naisen

ollessa avoliitossa ei-väkivaltaisen kumppanin kanssa. Tämän perusteella Adams ym. toteavat, ettei naisen kohtaamisissa taloudellisissa vaikutuksissa ole kyse jostakin tämän havainnoimattomasta ominaisuudesta tai toistuvasta parisuhdekäyttäytymisestä, vaan taloudellisia vaikutuksia selittää asuminen väkivaltaisen kumppanin kanssa.

Adams ym. (2024, 2164–2166) tarkastelevat myös väkivaltaisten miesten muita parisuhteita ja taloudellisia seurauksia, joita heidän kumppaninsa kohtaavat suhteissa, joissa ei todennettavasti ole väkivaltaa. He havaitsevat, että naiset, joiden kumppani on jossakin aiemmassa suhteessaan ollut väkivaltainen, kohtaavat samanlaisia taloudellisia vaikutuksia kuin naiset, jotka asuvat heitä kohtaan väkivaltaisen kumppanin kanssa. Tämän havainnon perusteella jossakin parisuhteessa väkivaltaiset miehet siis aiheuttavat taloudellisia haittavaikutuksia myös muille kumppaneilleen. Adams ym. vertailevat tutkimuksessaan myös naisia, joiden avomies on aiemmin ollut väkivaltainen toista naista kohtaan, ja naisia, joiden avomies on aiemmin ollut väkivaltainen miestä kohtaan. He rajaa- vat aineiston miehiin, joiden väkivallanteko on kohdistunut muuhun kuin samassa taloudessa asu- vaan naiseen tai mieheen. He havaitsevat, että aiemmin miestä kohtaan väkivaltaisen miehen kanssa asuminen ei vaikuta naisten työllisyyteen, kun taas aiemmin naista kohtaan väkivaltaisen miehen kanssa asuminen laskee merkittävästi naisen työllisyysastetta. Tämän perusteella he toteavat, että naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia ei voida selittää ainoastaan puolison haastavalla tai vä- kivaltaisella persoonallisuudella. Sen sijaan miehen väkivaltaisuus nimenomaan naisia kohtaan vai- kuttaa heidän havaintojensa perusteella johtavan naiselle koituviin taloudellisiin haittavaikutuksiin, mikä puolestaan vahvistaa mielikuvaa eräänlaisesta pysyvästi naisia kohtaan väkivaltaisesta mies- tyypistä.

4.2 Ruotsissa

Ruotsissa parisuhdeväkivallan vaikutuksia ja riskitekijöitä ovat tutkineet Karimi ym. (2024). Heidän tutkimuksensa on yhä työvaiheessa, joten tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, ettei tutkimusta ole toistaiseksi vertaisarvioitu. He tarkastelevat tutkimukseensa pohjautuvassa raportissa parisuhde- väkivaltaa Ruotsin tilastokeskuksen, sosiaalivestoston sekä rikostenehkäisyneuvoston rekisteriai- neistolla, jota he yhdistävät poliisin rekisteritietoon rikosepäilyistä sekä rikoksista syytetyistä. Tä- män lisäksi he hyödyntävät potilasrekisteristä saatavia terveystietoja sekä kuolinsyyrekisteriä tar- kastellakseen väkivaltaisessa kotitaloudessa asuvien terveydentilaa sekä kotitalouksien sisäisiä ter- veyseroja. He tarkastelevat aineistonsa avulla miehiä, joita on syytetty naiseen kohdistuvasta lähi- suhdeväkivallasta ja joiden syyte on myöhemmin johtanut oikeuden määräämään rikostuomioon, ja naisia, jotka ovat olleet sairaalahoitossa parisuhdeväkivallan seurauksena. Tämän jälkeen he

tarkastelevat kansalaisrekisteritietojen avulla näiden henkilöiden puolisoita. Heidän aineistonsa käsittää näin kymmeniä tuhansia lähisuhdeväkivallantekijöitä sekä näiden uhreja vuosilta 1998–2021.

Karimi ym. (2024, 6–9) tarkastelevat Adamsin ym. (2024) tavoin parisuhdeväkivallan syitä ja seurauksia difference-in-differences -menetelmän avulla. He tarkastelevat parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvia naisia, joita he vertaavat samana vuonna syntyneisiin ja tarkasteltavien muuttujien perusteella samankaltaisiin naisiin, jotka eivät todennettavasti kohtaa parisuhdeväkivaltaa. He vertaavat tämän lisäksi parisuhdeväkivallasta epäiltyjä ja tuomittuja miehiä samanikäisiin ja samankaltaisiin miehiin, joita ei ole epäilty väkivallasta. He tarkastelevat muodostamiensa vertailuparien kehityskulkuja ennen ensimmäistä raportoitua väkivallantekoa ja pyrkivät näin tarkastelemaan sekä väkivallan uhriksi joutumiselle tai väkivaltarikoksen tekemiselle altistavia sosioekonomisia tekijöitä että kummallekin osapuolelle koituvia seurauksia. Adamsista ym. (2024) poiketen he käyttävät tutkimuksensa aloitushetkenä ensimmäistä raportoitua väkivallantekoa, jonka jälkeen he seuraavat sekä väkivallan uhrin että tekijän kehitystä seuraavan kymmenen vuoden ajan ja tarkastelevat näin parisuhdeväkivallan vaikutuksia pidemmällä aikavälillä.

Karimi ym. (2024, 12–13) havaitsivat, että parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvat naiset kohtaavat merkittäviä negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. Ensimmäisen raportoidun väkivaltatapauksen jälkeen heidän vuosittaiset ansiotulonsa putoavat jopa 50 prosenttia vuodessa. Lisäksi he havaitsivat, että parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten työllisyys laskee ensimmäisen väkivaltatapauksen jälkeen. Nämä väkivallan raportoidusta alkamisesta käynnistyvät työmarkkinavaikutukset ovat aineiston perusteella myös pitkäkestoisia: väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten osallistuminen työmarkkinoille pysyy kontrolliryhmää heikompana koko kymmenen vuoden kestoisen tarkastelujakson. Vastaavasti Karimi ym. havaitsivat, että uhrien todennäköisyys saada jonkinlaista taloudellista tukea kasvaa ensimmäisen havaitun väkivaltatapauksen jälkeen. Erilaisesta tarkasteluperiodista riippumatta tutkimuksen havainnot siis vastaavat Adamsin ym. (2024) havaintoja siitä, millaisia negatiivisia taloudellisia vaikutuksia parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvat naiset kohtaavat.

Karimi ym. (2024, 13) tarkastelevat taloudellisten vaikutusten lisäksi myös muita parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten kohtaamia vaikutuksia. He havaitsivat, että ensimmäisen raportoidun väkivaltatapauksen jälkeen myös naisen todennäköisyys tulla tuomituksi jostakin rikoksesta kasvaa. Nämä parisuhdeväkivallan uhrien saamat rikostuomiot ovat tyypillisimmin joko huumausaine- tai väkivaltarikoksista. Heidän havaintojensa perusteella rikostuomioiden todennäköisyyden kasvu ei kuitenkaan parisuhdeväkivallan uhrien tapauksessa johda kasvuun vankilaan joutumisen todennäköisyydessä. Lisäksi he havaitsivat, että parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten keskimääräinen

sairaalaöiden määrä kasvaa ensimmäisen raportoidun väkivaltatapauksen jälkeen ja että saadun sairaalahoidon määrää kasvattavat sekä fyysiset että psyykkiset terveysongelmat. Heidän havaintojensa perusteella nämä parisuhdeväkivallan uhrien kohtaamat terveyshaasteet myös säilyvät kontrolliryhmää korkeammalla tasolla koko kymmenvuotisen tarkastelujakson ajan. Näiden havaintojen näkökulmasta voisi siis olla perusteltua tarkastella enemmän myös sitä, miltä osin naisten kohtamia taloudellisia vaikutuksia voidaan selittää rikostuomioiden ja terveysongelmien määrien suhteellisella kasvulla ja miltä osin vaikutukset ovat seurausta jostakin muusta parisuhdeväkivaltaan liittyvästä piirteestä.

Karimi ym. (2024, 12–15) vertailevat tutkimuksessaan parisuhdeväkivallan vaikutuksia myös erilaisten ryhmien välillä. Näistä ensimmäisenä he tarkastelevat vaikutuksia riippuen siitä, havaitaanko väkivaltatapaus naisen sairaalakäynnin vai tapauksesta tehdyn rikosilmoituksen seurauksena. He havaitsevat, että naisten vuosittaiset ansiotulot laskevat enemmän tapauksissa, joissa rikosilmoitusta ei tehdä. Lisäksi he havaitsevat, että naiset, joiden puolisoista tehdään rikosilmoitus, kohtaavat positiivisen muutoksen käytettävissä olevissa tuloissaan, mitä voidaan selittää esimerkiksi taloudellisten tukien kasvulla. Tämä käytettävissä olevien tulojen kasvu ei kuitenkaan koske naisia, jotka joutuvat sairaalahoitoon väkivallan seurauksena mutta joiden puolisoa ei missään vaiheessa epäillä rikoksesta, mitä voi selittää esimerkiksi se, että taloudellisten tukien kasvu on näiden naisten joukossa pienempää. Lisäksi Karimi ym. vertaavat myös uhrin työmarkkina-aseman merkitystä vaikutusten suuruuden selittäjänä. He havaitsevat, että ansiotulojen lasku on suurempaa niiden parisuhdeväkivallan uhrien tapauksessa, jotka ovat tiukemmin kiinnittyneet työelämään. Sen sijaan he havaitsevat, että käytettävissä olevat tulot kasvavat eniten niiden naisten osalta, joilla ei vuotta ennen väkivaltatapausta ole ansiotuloja. Tämä voi kuitenkin mahdollisesti selittyä havainnolla siitä, että toimeentulotuen kasvu on suurinta niiden naisten keskuudessa, joiden kiinnittyminen työelämään on heikointa.

4.3 Taiwanissa

Chang ym. (2023) tarkastelevat edellisten tutkimuksien tavoin parisuhdeväkivallan vaikutuksia Taiwanissa. Myös heidän tutkimuksensa on toistaiseksi työvaiheessa, eikä tutkimustuloksia ole siis vertaisarvioitu. Aiemmista tutkimuksista poiketen he tarkastelevat näitä vaikutuksia kahdesta erillisestä näkökulmasta jakamalla ne väkivallan vaikutuksiin ja väkivallasta tehdyn ilmoituksen vaikutuksiin. He tutkivat siis käytännössä sekä uhrien reaktioita välittömästi väkivallan tapahduttua että seurauksia sen jälkeen, kun tilanteesta on tehty ilmoitus jollekin taholle. He määrittävät väkivallan alkuhetken uhrien ilmoituksen tekohetkellä antamien väkivallan kestoa koskevien tietojen

perusteella. He perustelevat vaikutuksien tarkastelemista kahdessa erillisessä jaksossa erityisesti sillä, että uhrin ilmoittavat harvoin väkivallasta heti sen alettua: heidän havaintojensa perusteella naiset tekevät virallisen ilmoituksen keskimäärin kolmen ja puolen vuoden kuluttua ja miehet keskimäärin kahden ja puolen vuoden kuluttua. He hyödyntävät tutkimuksessaan vuosina 2012–2018 kerättyä hallinnollista dataa muun muassa poliisilta, sairaaloilta sekä auttavilta puhelimitä, ja tämän avulla he kokoavat yhteen tietoa raportoiduista parisuhdeväkivallan tapauksista. He yhdistävät tämän aineiston myös terveys- ja työmarkkinadataan sekä kotitalousrekisteriin, joiden avulla he voivat tarkastella väkivaltatapauksien vaikutuksia tarkemmin usealla eri osa-alueella.

Pohjoismaissa tehtyjen tutkimusten tavoin Chang ym. (2023, 13–14) vertaavat raportoidun parisuhdeväkivallan uhreja henkilöihin, jotka eivät ole tehneet ilmoitusta parisuhdeväkivallasta. He havaitsivat, että parisuhdeväkivaltaa kohtaavat naiset ovat kontrolliryhmään verrattuna nuorempia, matalammin koulutettuja, matalatuloisempia ja epävakammassa työllisyystilanteessa. Lisäksi he havaitsivat, että nämä piirteet ovat yleisempiä sellaisten naisten keskuudessa, jotka tekevät ilmoituksen parisuhdeväkivallasta useammin kuin kerran, verrattuna niihin, jotka tekevät ilmoituksen vain kerran. He tarkastelevat naisten lisäksi myös parisuhdeväkivallan uhreiksi joutuvia miehiä ja havaitsivat, että myös väkivaltaa kohtaavia miehiä yhdistävät samankaltaiset demografiset tekijät, jotka eivät kuitenkaan ole tilastollisesti yhtä merkittäviä kuin naisten keskuudessa. Nämä havainnot vastavat esimerkiksi Adamsin ym. (2024) havaintoa siitä, että parisuhdeväkivallan uhrin ovat tyypillisemmin lähtökohtaisesti matalatuloisia ja matalasti koulutettuja.

Chang ym. (2023, 21–23) havaitsivat, että väkivallan alettua uhriksi joutuneiden naisten työllisyys laskee vuosittain noin yhdestä kahteen prosenttia. Heidän havaintojensa perusteella tämä parisuhdeväkivallan negatiivinen työmarkkinavaikutus kuitenkin päättyy virallisen ilmoituksen tekohetkeen, josta eteenpäin parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten työllisyys nousee asteittain noin yhden prosentin vuodessa. He havaitsivat lisäksi, että tämä ilmoituksen tekemisen positiivinen vaikutus jatkuu vielä neljä vuotta ilmoituksen tekemisen jälkeen. Tästä raportoinnin positiivisesta työllisyysvaikutuksesta huolimatta väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten työllisyysaste säilyy kuitenkin matalana suhteessa tutkimuksen vertailuryhmään, ja parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten työllisyysaste pysyykin jopa 20 prosenttia matalammalla verrattuna naisiin, jotka eivät parisuhteissaan kohtaa väkivaltaa. Raportoinnista alkanut positiivinen työmarkkinakehitys ei myöskään suuruudeltaan vastaa parisuhdeväkivallan aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia, eikä parisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneiden naisten työllisyystilanne siis palaudu väkivaltaa edeltäneelle tasolle virallisen raportoinnin jälkeenkään.

Ilmoituksesta käynnistyvää positiivista työmarkkinavaikutusta voidaan mahdollisesti selittää avioeron todennäköisyyden kasvulla ilmoituksen tekemisen jälkeen. Chang ym. (2023, 18–20, 23) havaitsivat, että erityisesti ilmoituksen tekemisen jälkeen avioerojen määrä parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten keskuudessa kasvaa merkittävästi. Avioerojen todennäköisyys kasvaa heidän havaintojensa mukaan väkivallan alkuhetkestä lähtien, mutta ilmoituksen tekemisen jälkeen kasvu on yhä voimakkaampaa: ensimmäisinä vuosina väkivallan alettua uhreista noin viisi prosenttia eroaa vuosittain väkivaltaisesta kumppanistaan, kun taas ilmoituksen tekemistä seuraavan vuoden aikana näistä parisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneista naisista noin kahdeksan prosenttia eroaa avioliitostaan. Avioerojen määrän kasvu on suurta erityisesti nuorempien parisuhdeväkivallan uhrien keskuudessa, jotka myös palaavat todennäköisemmin työelämään ilmoituksen tekemisen jälkeen. On siis mahdollista, että positiivinen työmarkkinavaikutus selittyy osittain väkivaltaisesta kumppanista eroamisella, vaikka yhteyden yksiselitteinen todentaminen on haastavaa.

Chang ym. (2023, 26–28) havaitsivat myös, että masennukseen liittyvät lääkärikäynnit yleistyvät parisuhdeväkivaltaa kohtaavien naisten keskuudessa väkivallan alkuhetkestä lähtien. Väkivallan alkua seuraavien vuosien aikana näiden naisten masennukseen liittyvien lääkärikäyntien määrä kasvaa keskimäärin 20 prosenttia verrattuna naisiin, jotka eivät parisuhteessaan kohtaa väkivaltaa. Myös virallisen ilmoituksen tekemisen jälkeen nämä masennukseen liittyvät lääkärikäynnit yleistyvät: ilmoituksen tekemisen jälkeen parisuhdeväkivallan uhriksi joutuneet naiset käyvät lääkärissä masennukseen liittyvistä syistä 38 prosenttia vertailuryhmäänsä todennäköisemmin. Masennuksesta johtuvien lääkärikäyntien määrän kasvua voidaan ennen virallisen ilmoituksen tekemistä selittää yksinkertaisesti traumaattisten tapahtumien läpikäymisellä ja sen aiheuttamalla mielenterveyskuorimituksella. Taiwanin avioliittolaista johtuen on toisaalta mahdollista, että lääkärikäyntien lisääntymistä selittää myös parisuhdeväkivallan uhriksi joutuneiden naisten pyrkimys kerätä yksipuoliseen avioeroprosessiin vaadittavia todisteita. Virallisen ilmoituksen tekemisen jälkeen tapahtuvaa lääkärikäyntien kasvua voidaan sen sijaan selittää myös parisuhdeväkivaltaa kohdanneille tarjottavilla tukipalveluilla, jotka voivat johtaa lääkärikäyntien hetkelliseen kasvuun. Näistä mahdollisista selityksistä huolimatta voi olla keskeistä pohtia myös sitä, selittääkö mielenterveysongelmien yleistyminen osittain parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten kohtaamien työmarkkinavaikutusten pitkäkestoisuutta.

4.4 Parisuhteen ulkopuolella tapahtuvan väkivallan taloudelliset seuraukset

Väkivallan ja seksuaalisen häirinnän vaikutuksia on tarkasteltu myös parisuhteen ulkopuolisissa ihmissuhteissa. Folke ja Rickne (2022) havaitsivat ruotsalaiseen työolosuhteita kartoittavaan

kyselyaineistoon perustuvassa tutkimuksessaan, että naiset, joilla on keskimääräistä korkeampi palkkataso, ilmoittavat työpaikallaan todennäköisemmin seksuaalisesta häirinnästä. He selittävät ilmiötä esimerkiksi sillä, että työpaikoilla, joiden palkkataso on toimialan keskiarvoa korkeampi, suurin osa työntekijöistä on miehiä. Naisten todennäköisyys altistua seksuaaliselle häirinnälle on heidän havaintojensa mukaan korkein näillä miesvaltaisilla työpaikoilla, mikä voi selittää korkean palkan ja raportoidun seksuaalisen häirinnän välistä positiivista korrelaatiota. Lisäksi henkilöt, jotka raportoivat työpaikallaan seksuaalisesta häirinnästä, vaihtavat tutkimuksen mukaan muita työntekijöitä todennäköisemmin uuteen työpaikkaan. Vaikutukset ovat hieman suurempia ja pitkäaikaisempia naispuolisilla työntekijöillä, joiden todennäköisyys vaihtaa työpaikkaa kasvaa seksuaalisen häirinnän myötä noin 25 prosenttia, verrattuna miespuolisiin työntekijöihin, joiden todennäköisyys vaihtaa uuteen työpaikkaan kasvaa noin 15 prosenttia. Lisäksi nuoret työntekijät ilmoittavat keskimääräistä useammin seksuaalisesta häirinnästä ja vaihtavat raportoinnin jälkeen työpaikkaansa vanhempia työntekijöitä todennäköisemmin. Myös miesten suurempi osuus työpaikalla lisää työntekijöiden todennäköisyyttä ilmoittaa seksuaalisesta häirinnästä ja vaihtaa sen myötä uuteen työpaikkaan.

Folke ym. (2020) tarkastelevat puolestaan seksuaalisen häirinnän vaikutuksia naispuolisille esihenkilöille. He havaitsevat Ruotsissa, Yhdysvalloissa ja Japanissa kerätyn työympäristöjä käsittelevän kyselyaineiston perusteella, että esihenkilöasemassa työskentelevät naiset kohtaavat seksuaalista häirintää merkittävästi todennäköisemmin kuin alaisen asemassa olevat naiset: Ruotsissa ja Japanissa esihenkilötehtävissä olevat naiset kohtaavat häirintää noin 30 prosenttia muita työntekijöitä enemmän, ja Yhdysvalloissa vastaava luku on jopa 50 prosenttia. Lisäksi he havaitsevat, että seksuaalinen häirintä kohdistuu erityisesti alemmissa esihenkilötehtävissä oleviin naisiin, ja sen määrä vähenee johtoaseman ollessa korkeampi. Tätä voidaan selittää esimerkiksi alemman tason esihenkilötehtävissä olevien naisten keskimääräistä nuoremmalla iällä sekä korkeammassa asemassa olevien esihenkilöiden suurella osuudella seksuaalisen häirinnän tekijöiden joukossa. Esihenkilöasemassa olevien naisten havaitaan kohtaavan alaisen asemassa työskenteleviin verrattuna myös merkittävämpiä seurauksia seksuaalisesta häirinnästä ilmoittamisen jälkeen: he kohtaavat sekä suurempia sosiaalisia vaikutuksia että merkittävämpiä ammatillisia seurauksia. Tätä voidaan selittää esimerkiksi korkeamman tason esihenkilöiden suurella osuudella häirinnän tekijöissä sekä esimiesasemassa olevien naisten suuremmalla todennäköisyydellä ryhtyä toimenpiteisiin häirinnän tekijää vastaan, mikä voi heijastua merkittävämpinä vaikutuksina myös häirinnän uhrille.

Adams-Prassil ym. (2024) tutkivat vastaavasti suomalaisen poliisin rekisteritietojen ja kansalaisrekisteriaineiston perusteella työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa ja sen taloudellisia vaikutuksia sekä

väkivallan uhrin että väkivallan tekijän näkökulmasta. He sisällyttävät väkivallan käsitteeseen sekä seksuaalisen häirinnän ja väkivallan että fyysisen väkivallan ja sen uhan. He havaitsevat, että työpaikalla tapahtuva väkivalta kohdistuu melko tasaisesti sekä naisiin että miehiin, mutta tekijät ovat huomattavasti useammin miehiä kuin naisia. Lisäksi he havaitsevat, että kahden miespuolisen työntekijän välillä tapahtuvaan väkivaltaan verrattuna miesten naisiin kohdistamissa väkivaltatapauksissa nainen on tyypillisesti miestä nuorempi ja hänen keskimääräiset vuositulonsa ovat miestä huomattavasti matalammat, minkä lisäksi miesten naisiin kohdistama työpaikkaväkivalta on yleensä myös vakavampaa kuin miesten toisiin miehiin kohdistama väkivalta. Työpaikkaväkivallan voidaan havaita vaikuttavan negatiivisesti sekä mies- että naisuhrien työllisyystilanteeseen. Toisaalta vaikutukset ovat suurempia silloin, kun uhri on nainen: miespuolisten uhrien työllisyys laskee välittömästi väkivaltatapauksen jälkeen 7,1 prosenttia ja viiden vuoden kuluessa 11,7 prosenttia, kun taas naispuolisten uhrien työllisyys laskee välittömästi noin 8,2 prosenttia ja viiden vuoden kuluessa noin 12,1 prosenttia. Myös väkivallan tekijän kohtaamat vaikutukset muuttuvat sen mukaan, onko uhri nainen vai mies: uhrin ollessa mies väkivallan tekijän työllisyys laskee noin 15 prosenttia, kun taas uhrin ollessa nainen vastaava luku on noin 7,1 prosenttia.

Sekä Folke ja Rickne (2022) että Adams-Prassil ym. (2024) havaitsevat seksuaalisen häirinnän ja työpaikkaväkivallan vaikuttavan myös naisten ansiotuloihin. Adams-Prassil ym. (2024, 960–962) havaitsevat, että työpaikkaväkivallan uhriksi joutuneiden naisten ansiotulot ovat viisi vuotta väkivaltatapauksen jälkeen keskimäärin 20 prosenttia matalammat kuin keskimääräiset tulot ennen väkivaltatapausta. Folke ja Rickne (2022, 2202) puolestaan havaitsevat, että seksuaalisen häirinnän jälkeen työpaikkaa vaihtavat naiset vaihtavat 7,7 prosenttia keskimääräistä todennäköisemmin työpaikkaan, jossa pienempi osa työntekijöistä on miehiä, ja 8,4 prosenttia todennäköisemmin työpaikkaan, jossa palkkataso on edellistä työpaikkaa matalampi. Tämän perusteella työpaikalla tapahtuva seksuaalinen häirintä on yhteydessä työelämän epätasa-arvoistumiseen, sillä naiset, jotka ilmoittavat kohdanneensa edellisessä työpaikassa seksuaalista häirintää, siirtyvät johdonmukaisesti sukupuolijakaumaltaan ja palkkatasoltaan aiemmista työpaikoistaan poikkeaviin työpaikkoihin.

4.5 Johtopäätökset

Empiirisissä tutkimuksissa havaitaan johdonmukaisesti, että parisuhdeväkivalta heikentää uhriksi joutuvan naisen taloudellista asemaa. Parisuhdeväkivalta vaikuttaa esimerkiksi naisen työllisyyteen, joka laskee tutkimuksesta ja maasta riippuen noin 12–20 prosenttia verrattuna naisiin, jotka eivät kohtaa parisuhteissaan väkivaltaa (Adams ym. 2024, 2153; Chang ym. 2023, 21–23). Myös naisten ansiotulot laskevat huomattavasti parisuhdeväkivallan alkamisen jälkeen: esimerkiksi Ruotsissa

parisuhdeväkivallan uhrien ansiotulot laskevat ensimmäisen raportoidun tapauksen jälkeen vuoden aikana jopa 50 prosenttia (Karimi ym. 2024, 12–13). Vastaavasti Suomessa parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten ansiotulot laskevat avoliiton alettua keskimäärin 2000 euroa seuraavien viiden vuoden aikana (Adams ym. 2024, 2153). Havainnot parisuhdeväkivallan taloudellisista vaikutuksista ovat toisin sanoen samansuuntaisia kaikissa näissä tutkimuksissa riippumatta esimerkiksi siitä, missä maanosassa tutkimus toteutettu tai mistä parisuhteen vaiheesta alkaen taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan. Näiden tutkimuksien perusteella voidaan siis todeta, että parisuhdeväkivallalla on negatiivinen vaikutus sen uhriksi joutuvien naisten taloudelliseen asemaan esimerkiksi ansiotulojen ja työllisyysasteen näkökulmasta.

Erilaisten kulttuuristen kontekstien lisäksi eri tutkimukset lähestyvät parisuhdeväkivaltaa myös toisistaan poikkeavista ajallisista näkökulmista. Adams ym. (2024) tarkastelevat väkivaltaisessa parisuhteessa elävien naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia avoliiton aloittamisesta alkaen. Karimi ym. (2024) puolestaan tarkastelevat näitä taloudellisia vaikutuksia ensimmäisestä sairaalahoidossa ilmi tulleesta tai poliisille raportoidusta väkivaltatapauksesta alkaen. Chang ym. (2023) sen sijaan tarkastelevat sekä väkivallan alkuketkistä lähtien havaittavia muutoksia että ilmoituksen tekemisen jälkeen havaittavia muutoksia. Keskenään erilaisista ajallisista rajauksista huolimatta havainnot ovat kuitenkin samankaltaisia: kaikissa tutkimuksissa naisen taloudellisen aseman havaitaan heikentyvän väkivaltaisen parisuhteen alkamisen tai ensimmäisestä väkivaltatapauksesta ilmoittamisen jälkeen. Toisaalta esimerkiksi Chang ym. (2023, 21–23) havaitsevat tutkimuksessaan, että naisten työllisyystilanne alkaa virallisen ilmoituksen tekemisen jälkeen vähitellen parantua, vaikka se ei tutkittavalla ajanjaksolla saavutakaan parisuhdeväkivallan alkamista edeltävää tasoa. Myös Karimi ym. (2024, 12–15) havaitsevat, että naiset, jotka ilmoittavat väkivallasta poliisille, kohtaavat jopa nousua käytettävissä olevissa tuloissaan verrattuna naisiin, joiden kohtaama parisuhdeväkivalta tulee ilmi vain sairaalakäynneistä. Näiden havaintojen perusteella voidaan päätellä, että parisuhdeväkivallan taloudelliset kokonaisvaikutukset ovat mahdollisesti erityisen suuria tai pitkäkestoisia silloin, kun tilanteesta ei tehdä virallista ilmoitusta.

Parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa on tärkeää arvioida myös tutkimuksien luotettavuutta. Parisuhdeväkivallan ja sen uhrien kohtaamien taloudellisten vaikutusten välistä korrelaatiota arvioidessa on tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta keskeistä pohtia esimerkiksi sitä, voisiko jokin muu parisuhdeväkivallan uhreja yhdistävä tekijä todellisuudessa selittää havaittavia taloudellisia vaikutuksia. Adams ym. (2024, 2154–2161) tarkastelevat tällaisina mahdollisina selittävinä muuttujina esimerkiksi parisuhdeväkivallan uhriksi joutuvien naisten sekä väkivaltaisten puolisoitten kohtaamia työmarkkinasokkeja, konservatiivista arvomaailmaa, perheellisyyttä sekä

paikkakunnanvaihdoksia. He eivät havaitse kummankaan osapuolen kohtaamilla työmarkkinasokeilla, pariskunnan lapsien määrällä tai konservatiivisella arvomaailmalla merkittäviä vaikutuksia väkivaltaisessa parisuhteessa elävien naisten kohtaamiin taloudellisiin vaikutuksiin. Toisaalta he havaitsevat, että muuttaminen väkivaltaisen puolison kotipaikkakunnalle voimistaa naisten kohtaamia taloudellisia vaikutuksia, mikä voi olla seurausta esimerkiksi siteiden katkeamisesta entiseen työpaikkaan. Karimi ym. (2024, 13) puolestaan havaitsevat, että parisuhdeväkivallan uhriksi joutuneet naiset syyllistyvät vertailuryhmää todennäköisemmin parisuhdeväkivallan jälkeen itse johonkin rikokseen, minkä lisäksi myös näiden naisten saaman terveydenhoidon määrä nousee parisuhdeväkivallan alettua pitkäaikaisesti vertailuryhmää korkeammalle tasolle. Myös Chang ym. (2023, 26–28) havaitsevat, että naisten masennuksesta johtuvat lääkärikäynnit yleistyvät parisuhdeväkivallan alkamisen jälkeen. Tulevaisuudessa voisi siis olla olennaista tarkastella, miltä osin esimerkiksi paikkakunnanvaihdokset, yleistynyt rikollisuus sekä terveysongelmat selittävät parisuhdeväkivallasta seuraavia taloudellisia vaikutuksia.

Tutkimustuloksien luotettavuuteen voi toisaalta parisuhdeväkivallan tapauksessa vaikuttaa myös ilmiön mittaamisen ja tilastoimisen haasteellisuus. Difference-in-differences -menetelmää käytettäessä tällaiset mittaushaasteet voivat vaikuttaa esimerkiksi siihen, ettei tutkimuksessa ole mahdollisuutta saavuttaa täydellistä varmuutta siitä, ovatko kontrolliryhmään valikoituneet naiset todella ei-väkivaltaisissa parisuhteissa. Esimerkiksi Adams ym. (2024) hyödyntävät tutkimuksessaan poliisin rekisteritietoihin perustuvaa aineistoa, joka voi käsittää vain melko pienen osan kaikista parisuhdeväkivallan tapauksista: Karimi ym. (2024, 5) arvioivat, että vain noin 20 prosenttia naisista, jotka hakeutuvat sairaalahoitoon parisuhdeväkivallan seurauksena, tekevät väkivallasta ilmoituksen poliisille. Chang ym. (2023, 17) puolestaan arvioivat, että noin kolme prosenttia taiwanilaisista naisista tekee elämänsä aikana virallisen ilmoituksen parisuhdeväkivallasta, vaikka parisuhdeväkivallan on arvioitu koskettavan yhteensä noin 25 prosenttia kaikista taiwanilaisista naisista. Tällaisen aliraportoinnin seurauksena täysin luotettavaa vertailuasetelmaa voi parisuhdeväkivaltaa tarkasteltaessa olla haastavaa saavuttaa.

Mittaushaasteet voivat toisaalta vaikuttaa myös tuloksien yleistettävyyteen. Esimerkiksi poliisin rekisteritietoihin tai sairaaloiden potilasrekisteriaineistoihin perustuvissa tutkimuksissa on tärkeää pohtia sitä, tehdäänkö keskimääräistä vakavammista väkivaltatapauksista todennäköisemmin virallinen ilmoitus. Jos tämä pitäisi paikkaansa, voisivat havaitut taloudelliset vaikutukset olla todellista keskiarvoa voimakkaampia, sillä fyysisen väkivallan ollessa vakavampaa myös taloudelliset seuraukset saattaisivat olla keskimääräistä vakavampia. Toisaalta Adams ym. (2024, 2162–2164) tarkastelevat tutkimuksessaan myös aiemmissa parisuhteissaan väkivaltaisten miesten myöhempiä

parisuhteita, joissa ei raportoidusti ilmene väkivaltaa. He havaitsivat, että myös näissä parisuhteissa naisen taloudellinen asema heikkenee avoliiton alkamisen jälkeen. Näitä vaikutuksia voidaan mahdollisesti selittää sillä, että aiemmissa parisuhteissaan väkivaltaiset miehet ovat jollakin tavalla väkivaltaisia myös myöhemmissä suhteissaan, vaikka tilanteesta ei enää tehdäkään virallista ilmoitusta. Tällaiset havainnot voivat mahdollisesti toimia varovaisina arvioina tuloksien yleistettävyydestä myös tilanteisiin, joissa väkivallasta ei syystä tai toisesta tehdä virallista ilmoitusta. Lisäksi yleistettävyyttä lisää jonkin verran se, että havainnot naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan taloudellisista seurauksista ovat samansuuntaisia sekä Pohjoismaissa että Itä-Aasiassa. Toisaalta laajemman yleistettävyyden saavuttamiseksi voisi olla perusteltua pyrkiä toistamaan täysin samanlaista koeasetelmaa hyödyntäviä tutkimuksia erilaisissa kulttuurisissa ja yhteiskunnallisissa konteksteissa, mikä voisi puolestaan olla haastavaa esimerkiksi valtioiden välisten rekisteri- ja tilastointierojen takia.

Vaikka parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkastelevia tutkimuksia on toteutettu tois-
taiseksi vähän, ovat tutkimustulokset samansuuntaisia myös muissa ympäristöissä tapahtuvaa väki-
valtaa ja sen seurauksia tarkastelevien tutkimuksien havaintojen kanssa. Esimerkiksi Folke ja
Rickne (2022) havaitsivat, että työpaikalla tapahtuva seksuaalinen häirintä vaikuttaa merkittävästi
sen uhriksi joutuvan naisen todennäköisyyteen siirtyä uuteen työpaikkaan, minkä myötä seksuaali-
nen häirintä vaikuttaa negatiivisesti myös naisen palkkakehitykseen häirintätapausta seuraavien
vuosien aikana. Vastaavasti Adams-Prassil (2024) havaitsivat, että työpaikalla tapahtuva väkivalta
laskee merkittävästi sen uhriksi joutuvien naisten työmarkkinatilannetta: työpaikkaväkivaltaa koh-
taavien naisten työllisyysaste on vielä viiden vuoden kuluttua tapahtumasta huomattavasti vertailu-
ryhmää matalammalla tasolla, minkä lisäksi heidän palkkatasonsa laskee myös tapahtuman jälkeen
aiempaa matalammalle tasolle. Lisäksi nämä työpaikkaväkivallan vaikutukset ovat voimakkaampia,
kun uhri on nainen, verrattuna tilanteeseen, jossa uhri on mies. Havaintojen naisten kohtaaman vä-
kivallan negatiivisista taloudellisista vaikutuksista voidaan siis ainakin näiden tuloksien perusteella
päättellä yleistyvän useassa erilaisessa ympäristössä tapahtuvaan väkivaltaan.

Parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia tarkasteltaessa voidaan pohtia myös sitä, miten tulok-
set suhteutuvat taloudellisen väkivallan käsitteeseen. Virallisissa parisuhdeväkivaltaa käsittelevissä
tilastoissa huomioidaan tyypillisesti lähinnä fyysinen sekä seksuaalinen väkivalta: esimerkiksi
Adams ym. (2024) hyödyntävät tutkimuksessaan poliisin rekisteriaineistoa, jossa parisuhdeväkival-
laksi määritellään pitkälti ainoastaan fyysisen ja seksuaalisen väkivallan kategorioihin lukeutuvia
tekoja. Taloudellisen väkivallan tai muun henkisen väkivallan roolin tarkasteleminen havaittujen
taloudellisten vaikutusten taustalla on siis tällaisten aineistojen pohjalta haastavaa. Havaitut talou-
delliset vaikutukset ovat tästä huolimatta samankaltaisia kuin mitä taloudellista väkivaltaa

tarkastelevien tutkimuksien perusteella voitaisiin olettaa: esimerkiksi Adamsin ym. (2024) havainto siitä, että parisuhdeväkivaltaa myöhemmin parisuhteessaan kohtaavan naisen taloudellinen tilanne alkaa heikentyä jo ennen poliisille tehtyä ilmoitusta soveltuu muun muassa Adamsin ym. (2008) havaintoihin taloudellisen väkivallan roolista myös fyysisesti väkivaltaisen parisuhteen päättämistä vaikeuttavana tekijänä.

5 Yhteenveto

Tarkastelen tässä kandidaatintutkielmassa parisuhdeväkivallan vaikutuksia sen uhriksi joutuvien naisten taloudelliseen asemaan. Parisuhdeväkivallan yhteyttä uhrien taloudelliseen tilanteeseen on aiemmin tutkittu pitkälti tutkimuskysymykseeni nähden käänteisestä näkökulmasta: aiempi tutkimus on kartoittanut esimerkiksi lähinnä naisiin tai miehiin kohdistuvien työttömyyssokkien vaikutuksia parisuhdeväkivallan määrään. Toisaalta parisuhdeväkivallan taloudellista näkökulmaa on aiemmin tarkasteltu erityisesti sosiologisessa ja kriminologisessa tutkimuksessa myös taloudellisen väkivallan käsitteen näkökulmasta: taloudellisella väkivallalla tarkoitetaan esimerkiksi uhrin taloudellista kontrollointia, tämän ansaintamahdollisuuksien tarkoituksellista rajoittamista ja tämän taloudellisen turvallisuudentunteen heikentämistä (Postmus ym. 2020, 262). Taloustieteessä parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia on kuitenkin toistaiseksi tutkittu melko vähän, minkä lisäksi olemassa olevia havaintoja mahdollisista vaikutuksista haastavat erityisesti parisuhdeväkivallan mittaamiseen liittyvät ongelmat.

Parisuhdeväkivallan taloudellisten vaikutusten tarkastelussa difference-in-differences -menetelmä on erityisen hyödyllinen, sillä se mahdollistaa tutkittavan ryhmän kehityksen vertaamisen samankaltaiseen kontrolliryhmään. Difference-in-differences -menetelmällä voidaan näin tarkastella sellaisen toimenpiteen vaikutuksia, joka koskee vain tutkimusryhmää, sillä kontrolliryhmä muodostaa tälle tarkasteltavalle tutkimusryhmälle luonnollisen vertailuryhmän, jonka avulla voidaan mallintaa todennäköistä kehitystä tilanteessa, jossa toimenpidettä tai muutosta ei tapahtuisi. (Roth ym. 2023, 2221–2222.) Esimerkiksi parisuhdeväkivallan tapauksessa voitaisiin siis verrata tutkimusryhmään kuuluvien väkivaltaisessa parisuhteessa elävien naisten kohtaamaa taloudellista kehitystä samankaltaisiin naisiin, jotka eivät parisuhteessaan kohtaa väkivaltaa ja joiden taloudellinen tilanne vastaa tutkimuksen ensimmäisellä periodilla tutkimusryhmän taloudellista tilannetta. Taloustieteessä parisuhdeväkivallan vaikutuksia on pyritty viimeaikoina mallintamaan myös dynaamisella kahden periodin mallilla, joka tarkastelee parisuhdeväkivallan taloudellisia vaikutuksia sekä parisuhdeväkivallan mahdollisia kannustimia aiempaa formaalimmin (Adams ym. 2024, 2166–2169).

Empiirisessä tutkimuksessa parisuhdeväkivallan voidaan havaita vaikuttavan negatiivisesti sen uhriksi joutuvan naisen taloudelliseen asemaan. Havainnot ovat samansuuntaisia Suomessa, Ruotsissa sekä Taiwanissa toteutetuissa tutkimuksissa: kaikissa maissa naisen työllisyystilanteen havaitaan heikentyvän parisuhdeväkivallan seurauksena (Adams ym. 2024; Chang ym. 2023; Karimi ym. 2024). Tuloksien samankaltaisuus erilaisilla aineistoilla ja erilaisissa kulttuurisissa konteksteissa tukee käsitystä tuloksien luotettavuudesta, vaikka tutkimusta onkin toistaiseksi tehty suhteellisen

vähän. Tulokset vertautuvat myös muissa ympäristöissä tapahtuvan väkivallan seurauksia tarkastelevien tutkimuksien havaintoihin: esimerkiksi työpaikalla tapahtuvan väkivallan on havaittu vaikuttavan negatiivisesti naisten työllisyystilanteeseen ja palkkakehitykseen (Folke – Rickne 2022; Adams-Prassil ym. 2024). Naisten kohtaama väkivalta on siis jatkuva ongelma, jolla voidaan viimeaikaisen tutkimuksen perusteella havaita olevan merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Lähteet

- Adams, A. E. – Sullivan, C. M. – Bybee, D. – Greeson, M. R. (2008) Development of the Scale of Economic Abuse. *Violence Against Women*, Vol. 14(5), 563–588.
- Adams, A. – Huttunen, K. – Nix, E. – Zhang, N. (2024) The Dynamics of Abusive Relationships. *The Quarterly Journal of Economics*.
- Adams-Prassil, A. – Huttunen, K. – Nix, E. – Zhang, N. (2024) Violence Against Women at Work. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 139(2), 937–991.
- Aizer, A. (2010) The Gender Wage Gap and Domestic Violence. *The American Economic Review*, Vol. 100(4), 1847–1859.
- Akers, C. – Kaukinen, C. (2008) The Police Reporting Behavior of Intimate Partner Violence Victims. *Journal of Family Violence*, Vol. 24, 159–171.
- Anderberg, D. – Rainer, H. (2013) Economic abuse: A theory of intrahousehold sabotage. *Journal of Public Economics*, Vol. 97, 282–295.
- Anderberg, D. – Mantovan, N. – Sauer, R. M. (2021) The Dynamics of Domestic Violence: Learning about the Match. *Institute of Labor Economics*. Discussion paper.
- Agrist, J. D. – Pischke, J.-S. (2008) *Mostly harmless econometrics: an empiricist's companion*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Bhalotra, S. – Brito, E. – Clarke, D. – Larroulet, P. – Pino, F. (2021) Dynamic Impacts of Lockdown on Domestic Violence: Evidence from Multiple Policy Shifts in Chile. *Institute of Labor Economics*. Discussion paper.
- Bergvall, S. (2024) Women's economic empowerment and intimate partner violence. *Journal of Public Economics*, Vol. 239.
- Chang, H. – Chao, S. – Chen, K. – Lin, M. (2023) When Love Hurts: the Impact of Intimate Partner Violence on Later Life Outcomes. Working paper.
- Cochran, W. G. (1953) Matching in Analytical Studies. *American Journal of Public Health*, Vol. 43, 684–691.
- Daw, J. R. – Hatfield, L. A. (2018) Matching and Regression to the Mean in Difference-in-Differences Analysis. *Health Services Research*, Vol. 53(6), 4138–4156.
- Euroopan unionin perusoikeusvirasto (2014) Violence against women: an EU-wide survey. <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf>, haettu 16.9.2024.
- Folke, O. – Rickne, J. – Tanaka, S. – Tateishi, Y. (2020) Sexual Harassment of Women Leaders. *Daedalus*, Vol. 149(1), 180–197.

- Folke, O. – Rickne, J. (2022) Sexual Harassment and Gender Inequality in the Labor Market. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 137(4), 2163–2212.
- Heckman, J. J. – Ichimura, H. – Todd, P. E. (1997) Matching As An Econometric Evaluation Estimator: Evidence from Evaluating a Job Training Programme. *Review of Economic Studies*, Vol. 64, 605–654.
- Karimi, A. – Mühlrad, H. – Nikhami, S. – Ornstein, P. – Sandberg, A. (2024) Våld i nära relationer: riskfaktorer och konsekvenser. SNS Analys 102.
- Kotanen, R. (2018) The Rise of the Crime Victim and Punitive Policies? Changes to the Legal Regulation of Intimate Partner Violence in Finland. *Violence Against Women*, Vol. 24(12), 1433–1453.
- Maheu-Giroux, M. – Sardinha, L. – Stöckl, H. – Meyer, S. R. – Godin, A. – Alexander, M. – García-Moreno, C. (2022) A framework to model global, regional, and national estimates of intimate partner violence. *BMC Medical Research Methodology*, Vol. 22, 159.
- Meyer, B.D. (1995) Natural and Quasi-Experiments in Economics. *Journal of Business & Economic Statistics*, Vol. 13(2), 151–161.
- OECD. (2023) SIGI 2023 Global Report: Gender Equality in Times of Crisis. < https://www.oecd-ilibrary.org/development/sigi-2023-global-report_4607b7c7-en>, haettu 2.12.2024.
- OECD. (2024) Society at a Glance: OECD Social Indicators. < https://www.oecd.org/en/publications/society-at-a-glance-2024_918d8db3-en/full-report.html>, haettu 2.12.2024.
- Outlaw, M. (2009) No One Type of Intimate Partner Abuse: Exploring Physical and Non-Physical Abuse Among Intimate Partners. *Journal of Family Violence*, Vol. 24, 263–272.
- Postmus, J. L. – Plummer, S. – MacMahon, S. – Mushid, N. S. – Kim, M. S. (2012) Understanding Economic Abuse in the Lives of Survivors. *Journal of Interpersonal Violence*, Vol. 27(3), 411–430.
- Postmus, J. L. – Hoge, G. L. – Breckenridge, J. – Sharp-Jeffs, N. – Chung, D. (2020) Economic Abuse as an Invisible Form of Domestic Violence: A Multicountry Review. *Trauma, Violence & Abuse*, Vol. 21(2), 261–283.
- Roth, J. – Sant’Anna, P. H. C. – Bilinski, A. – Poe, J. (2023) What’s trending in difference-in-differences? A synthesis of the recent econometrics literature. *Journal of Econometrics*, Vol. 235, 2218–2244.
- Rubin, D. B. (1973) Matching to Remove Bias in Observational Studies. *Biometrics*, Vol. 29(1), 159–183.
- Russo, N. F. – Pirlott, A. (2006) Gender-Based Violence: Concepts, Methods, and Findings. *Annals of the New York Academy of Sciences*, Vol. 1087(1), 178–205.

- Sardinha, L. – Maheu-Giroux, M. – Stöckl, H. – Meyer, S. L. – García-Moreno, C. (2022) Global, national, and regional prevalence estimates of physical or sexual, or both, intimate partner violence against women in 2018. *The Lancet*, Vol. 399, 803–813.
- Tilastokeskus (2024) Viranomaisten tietoon tullut pari- ja lähisuhdeväkivalta kasvoi 5 % vuonna 2023. < <https://stat.fi/julkaisu/clin32gnj49hev0cutpmcsm4ko>, haettu 16.9.2024.
- Tur-Prats, A. (2021) Unemployment and intimate partner violence: A Cultural approach. *Journal of Economic Behavior and Organization*, Vol. 185, 27–49.
- Vyas, S. – Watts, C. (2009) How Does Economic Empowerment Affect Women’s Risk of Intimate Partner Violence in Low and Middle Income Countries? A Systematic Review of Published Evidence. *Journal of International Development*, Vol. 21, 577–602.